

Gozdarski vestnik 7-8 / 86

YU ISSN 0017-2723

Gozdarski vestnik

SLOWENISCHE FORSTZEITSCHRIFT
SLOVENIAN JOURNAL OF FORESTRY

LETO 1986 • LETNIK XLIV • ŠTEVILKA 7-8

Ljubljana, avgust-september 1986

VSEBINA - INHALT - CONTENTS

- 253 Srednjeročni plan Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo SR Slovenije za obdobje 1986 do 1990
- 261 Plan Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo SR Slovenije za leto 1986
- 273 Sklep o dodelitvi sredstev udeležencem razpisa za sofinanciranje melioracij gozdov in pogozdovanj ter odpiranje gozdov z gozdniimi cestami v letu 1986
- 274 Sklep o zagotovitvi sredstev za sofinanciranje dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju v letu 1986
- 275 Bilanca prihodkov in odhodkov za leto 1985
- 277 *Iztok Koren*: Ugotavljanje raziskovalnih potreb na SGG Tolmin
- 286 *Marjan Lipoglavšek*: Globina zaseka pri podiranju drevja
- 291 *Jože Maček*: O gospodarjenju z gozdovi in državni gosposčini Štanof pri Gornji Radgoni na prehodu iz 18. v 19. stoletje
- 293 Društvene vesti

Gozdarski vestnik izdaja Zveza društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije

Uredniški svet

mag. Zdenko Otrin, predsednik
dr. Janez Božič
Mitja Cimperšek
Jože Čermelj
Franc Furlan
Marko Kmecl
Janez Košir
Boris Krasnov
Jože Kovačič
Tone Modic
Tone Šepec
Marjan Trebežnik

Uredniški odbor

dr. Boštjan Anko
dr. Janez Božič
Marko Kmecl
dr. Dušan Mlinšek
dr. Marjan Lipoglavšek
mag. Zdenko Otrin

Odgovorni urednik

Editor in chief

Zmago Zakrajšek, dipl. inž. gozd.

Uredništvo in uprava

Editors' address

YU 61000 Ljubljana

Erjavčeva cesta 15

Žiro račun - Cur. acc.

ZDIT GL Slovenije

Ljubljana, Erjavčeva 15

50101-678-48407

Letno izide 10 števil

10 issues per year

Letna individualna naročnina 1000 din

za OZD in TOZD 4000 din

za dijake in študente 400 din

za inozemstvo 50 DM

posamezna številka 250 din

Ustanoviteljici revije sta Zveza društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije ter Samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo Slovenije.

Poleg njiju denarno podpira izhajanje revije tudi Raziskovalna skupnost Slovenije.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo (št. 421-1/74 z dne 13. 3. 1974) za GV ni treba plačati temeljnega davka od prometa proizvodov

Slika na naslovni strani:
Korenjak iz Krakovskega pragozda

Tisk. Tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana

**Samoupravna
interesna skupnost
za gozdarstvo SR Slovenije**

Srednjeročni plan samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990

1. IZHODIŠČA IN OSNOVE ZA OPREDELITEV RAZVOJA TER DOLOČITEV CILJEV IN NALOG

V skladu z nalogami in pooblastili, ki jih Samoupravni interesni skupnosti za gozdarstvo SR Slovenije (v nadaljnjem besedilu: republiška skupnost za gozdarstvo) opredeljuje zakon o gozdovih in samoupravni sporazum o njenem konstituiranju ter v skladu z odlokom o pripravi in sprejetju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986–1990 (Ur. list SRS št. 6/84) je skupščina republiške skupnosti za gozdarstvo na svojem zasedanju junija 1984 sprejela sklep o pripravi in sprejetju srednjeročnega plana Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990. V sklepu je rečeno, da mora priprava srednjeročnega plana republiške skupnosti za gozdarstvo izhajati iz načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v SR Sloveniji, dolgoročnega plana SR Slovenije za obdobje 1986–1995/2000 in splošno orientacijskih opredelitev dolgoročnega plana gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. Področja, ki jih mora vsebovati in neposredno opredeliti srednjeročni plan republiške skupnosti za gozdarstvo so (1) izkoriščanje gozdov, (2) oskrba z lesom, (3) vlaganja v gozdove in (4) vrednostni obseg vlaganj v gozdove in viri financiranja.

Programiranje razvoja gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom v obdobju 1986–1990 mora temeljiti na pozitivnih izkuš-

njah in doseženih ciljih dosedanjega razvoja, še zlasti razvoja v preteklih dveh petletnih obdobjih ter na opredelitvah dolgoročnega plana gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. Pri tem je poudariti, da so prav z ustanovitvijo samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo in njihovo aktivnostjo v obdobjih 1976–1980 in 1981–1985 bili doseženi in uveljavljeni pomembni izidi, kar narekuje, da se dosežena in uveljavljena praksa in usmeritve polno upoštevajo in nadaljujejo tudi v obdobju 1986–1990. V povezavi s tem je izpostaviti naslednja temeljna načela in izhodišča, na katerih je bil grajen plan za obdobje 1981–1985, ki pa so slej ko prej aktualna tudi za sedanje srednjeročno obdobje:

- Stalna krepitev vseh splošnokoristnih funkcij gozdov kot pogoja za bioekološko ravnovesje in zdravo življenjsko okolje ob hkratni optimalni izrabi naravnih proizvodnih zmogljivosti rastišč in sestojev za proizvodnjo kvalitetne lesne surovine ter doslednem upoštevanju načela trajnosti vseh funkcij gozda in načela o racionalnem vlaganju dela in sredstev v gozdove.

- Smotrna, racionalna in aktivno usmerjena namenska raba gozdnega prostora, ki mora biti rezultat usklajenih dejanskih interesov vseh vidikov družbene reprodukcije ter postopno vključevanje v gozdno proizvodnjo s prostorskimi plani za to določenih opuščeni kmetijskih zemljišč.

- Določanje obsega posekov in obsega blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov na podlagi gozdnogospodarskih načrtov in potreb po lesu v predelavi in drugih področjih porabe lesa, upoštevajoč pri tem dosedanje stopnjo pokritja potreb po lesu z domačo lesno surovino in možnosti povečanja proizvodnje lesa z dodatnimi vlaganji v gozdove.

- Nadaljevati in še bolj čvrsto vzpostaviti medsebojno povezanost in soodvisnost med jakostjo poseganja in obsegom vlaganj v gozdove ter za vse petletno obdobje zagotoviti stabilno in kontinuirano financiranje del na področju vlaganj v gozdove.

Družbenogospodarska usmeritev in politika razvoja gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom v obdobju 1986–1990 temelji na sistemski ureditvi skupnega gospodarjenja z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo znotraj gozdnogospodarskih območij v okviru ene gozdnogospodarske organizacije združene dela in samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo. Zaradi tega je treba ob upo-

tevanju vseh prvin skupnega gospodarjenja z gozdovi vsestransko krepiti temeljne organizacije v obeh sektorjih lastništva gozdov, tako da bo zagotovljeno optimalno uresničevanje vseh nalog pri gospodarjenju z gozdovi, racionalnost poslovanja in učinkovito odločanje delavcev in združenih kmetov – lastnikov gozdov o posameznih samoupravnih pravicah, dolžnostih in odgovornostih. V tem okviru je še posebno pozornost posvetiti temeljnim organizacijam kooperantov, da bodo usposobljene za opravljanje vseh del, ki sodijo v skupno gospodarjenje z gozdovi. Uresničevanje planiranega razvoja gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom bo v veliki meri odvisno tudi od ustreznega razvoja družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih za gozdarstvo gozdno-gospodarskih območij (v nadaljnjem besedilu: območne skupnosti za gozdarstvo).

Pri določanju planskih ciljev in nalog na področju gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom v obdobju 1986–1990 so kot osnove in izhodišča upoštevani dolgoročni plani gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji, analiza možnosti razvoja gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom v obdobju 1986–1990 in gozdnogospodarski načrti območij za obdobje 1981–1990, kot tudi druge študije, raziskave in informacije s tega področja. Na podlagi in v skladu s temi osnovami in izhodišči so temeljne organizacije v gozdarstvu in temeljne organizacije – porabniki gozdnih lesnih sortimentov oblikovale in posredovale svoje usmeritve razvoja z elementi za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo za obdobje 1986–1990. Celoten razvoj gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom v obdobju 1986–1990 temelji na teh usklajenih elementih temeljnih organizacij v gozdarstvu in temeljnih organizacij – porabnikov gozdnih lesnih sortimentov ter družbeni usmeritvi razvoja za to področje v tem planskem obdobju.

Sprejeti samoupravni sporazum o temeljih plana Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990 (v nadaljnjem besedilu: samoupravni sporazum republiške skupnosti za gozdarstvo) je temeljni planski akt na področju gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom za obdobje 1986–1990, ki je po svoji zasnovi in vsebini sinteza usklajenih možnosti razvoja za prihodnjih pet let po gozdnogospodarskih območjih in hkrati skupno dogovorjena osnova

za opredelitev in sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov območnih skupnosti za gozdarstvo za obdobje 1986 do 1990. Samoupravni sporazum republiške skupnosti za gozdarstvo je v svojih globalnih planskih ciljih in nalogah usklajen s temeljnimi postavkami o gospodarjenju z gozdovi in oskrbi z lesom v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986–1990 in družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1986–1990. Neposredno izvajanje nalog in uresničevanje ciljev določenih s samoupravnim sporazumom pa bo za posamezno leto v obdobju 1986–1990 opredeljeno z letnimi plani, ki so temeljni izvedbeni akti srednjeročnega plana in osnova kontinuiranega planiranja.

Na podlagi navedenih splošnih izhodišč in strokovnih osnov ter upoštevajoč dosedanje trende in doseženo raven razvoja v preteklem srednjeročnem obdobju sta v samoupravnem sporazumu republiške skupnosti za gozdarstvo in republiških planskih aktih za obdobje 1986–1990 kot osrednja globalna planska cilja na področju gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom v obdobju 1986–1990 postavljena:

- uskladitev obsega posekov in blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov z zmogljivostjo gozdov, tako da bo stopnja pokritja planiranih potreb po lesu z domačo lesno surovino iz SR Slovenije v letu 1990 znašala 74 % od tega z gozdnimi lesnimi sortimenti 64 % in z lesenimi ostanki 10 %,

- zagotovitev vlaganj v gozdove v obsegu in strukturi, ki ustreza planirani intenziteti izkoriščanja gozdov, od česar je neposredno odvisen planirani obseg blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov ustrezne debelinske in kakovostne strukture.

Ob ugotovitvi, da je v Sloveniji zaradi onesnaženega zraka že več kot polovica vseh gozdov poškodovanih ali v propadanju, sodi med globalne planske cilje v obdobju 1986–1990 tudi zahteva po takojšnjih ukrepih za zmanjšanje onesnaženosti zraka do stopnje, ki ne bo več ogrožala obstoja gozdov in njihovih lesnoproizvodnih in splošnokoristnih funkcij.

Konkretizacija teh globalnih planskih ciljev sestoji iz ciljev in nalog na področju izkoriščanja gozdov in oskrbe z lesom ter vlaganj v gozdove in zagotovitvi pogojev za njihovo izvedbo, kot tudi drugih srednjeročnih nalog, ki so neposredno ali posredno povezane s planiranim razvojem.

2. IZKORIŠČANJE GOZDOV IN OSKRBA Z LESOM

2.1. Izkoriščanje gozdov

Pri izkoriščanju gozdov sta s tem planom za obdobje 1986–1990 postavljena dva cilja, in sicer povprečni letni posek 3.600.000 m³ in povprečni letni obseg blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov 2.500.000 m³.

pri čemer bo z lesno surovino iz SR Slovenije pokrito 74 % te porabe, od tega z blagovno proizvodnjo gozdnih lesnih sortimentov 64 % in z reciklažo lesnih ostankov v industriji vlaknin in industriji lesnih plošč 10 %. Za celovito pokritje planirane porabe lesa v tem planskem obdobju bodo porabniki gozdnih lesnih sortimentov in lesnih ostankov manjka-joče količine zagotovili iz drugih republik v višini 18 % in iz uvoza v višini 8 %.

	Povprečni letni obseg 1986–1990		
	Družbeni gozdovi 000 m ³	Zasebni gozdovi 000 m ³	Vsi gozdovi 000 m ³
1. Posek	1560	2040	3600
– iglavci	960	1040	2000
– listavci	600	1000	1600
2. Gozdna proizvodnja	1350	1750	3100
– iglavci	820	880	1700
– listavci	530	870	1400
– Tehnični les	1200	1300	2500
– iglavci	800	880	1700
– listavci	380	420	800
– Drva – listavci	150	450	600
3. Blagovna proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov	1350	1150	2500
– iglavci	820	720	1540
– listavci	530	430	960
– Tehnični les	1200	1100	2300
– iglavci	820	720	1540
– listavci	380	380	760
– Drva – listavci	150	50	200

Povprečni letni posek 3.600.000 m³ (iglavci 2.000.000 m³, listavci 1.600.000 m³) je posek na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, ki ga sestavljajo osnovni posek 80 % (iglavci 88 %, listavci 70 %), posek v mladih in srednjedobnih sestojih z redčenji 15 % (iglavci 11 %, listavci 20 %) in posek v malodonosnih gozdovih, ki bodo meliorirani v tem srednjeročnem obdobju 5 % (iglavci 1 %, listavci 10 %).

Med povprečnim letnim obsegom gozne proizvodnje in povprečnim letnim obsegom blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov je razlika 600.000 m³ (iglavci 160.000 m³, listavci 440.000 m³), ki izhaja in je istovetna z neposredno porabo lesa iz zasebnih gozdov v gospodinjstvih in gospodarstvih lastnikov gozdov.

2.2. Oskrba z lesom

Planirani obseg porabe lesa za celotno obdobje 1986–1990 znaša okoli 19.500.000 m³,

Upoštevaajoč planirani obseg porabe lesa v letu 1990 v višini 3.930.000 m³ ter blagovno proizvodnjo gozdnih lesnih sortimentov v višini 2.500.000 m³ in reciklažo lesnih ostankov v industriji vlaknin in industriji lesnih plošč v višini 400.000 m³ bodo stopnje pokritja posameznih vrst porabe lesa z lesno surovino iz SR Slovenije v letu 1990 naslednje (glej tabelo na strani 256):

Realizacijo takšnih lesnobilančnih razmerij bodo gozdnogospodarske organizacije in porabniki gozdnih lesnih sortimentov zagotovili z dohodkovnim povezovanjem in združevanjem sredstev za vlaganje v gozdove po programu teh vlaganj v obdobju 1986–1990. Planirano oskrbo z lesnimi ostanki pa bodo zainteresirane organizacije združenega dela zagotovile z ugotovitvijo in razširitvijo medsebojnega sodelovanja in povezovanja ter s sovlaganji v mehanizirana lesna skladišča v cilju pridobitve več lesnih ostankov za reciklažo v proizvodnji vlaknin in lesnih plošč.

	Obseg porabe	Pokritje porabe lesa iz surovinskih virov v SR Sloveniji					
		Gozdni sortimenti		Lesni ostanki		Skupaj	
		000 m ³	%	000 m ³	%	000 m ³	%
1. Les za mehansko predelavo	1640	1390	85	—	—	1390	85
– iglavci	1020	1000	98	—	—	1000	98
– listavci	620	390	63	—	—	390	63
2. Les za cel. in pl. ter teh. les za druge namene	2090	910	44	400	19	1310	63
– iglavci	1330	540	41	370	28	910	69
– listavci	760	370	49	30	4	400	53
3. Drva – listavci	200	200	100	—	—	200	100
Skupaj	3930	2500	64	400	10	2900	74
– iglavci	2350	1540	65	370	16	1910	81
– listavci	1580	960	61	30	2	990	63

3. PROGRAM VLAGANJ V GOZDOVE

Planirani obseg in struktura izkoriščanja gozdov in v povezavi s tem planirana oskrba z lesom v obdobju 1986–1990 so odvisni in pogojeni z obsegom in strukturo vlaganj v gozdove, ki obsegajo gojenje, varstvo in urejanje gozdov ter odpiranje gozdov z gozdni-mi cestami.

3.1. Gojenje gozdov

Področje gojenja gozdov obsega obnovo in nego gozdov, melioracije gozdov, pogozdovanje in odkazovanje drevja za posek. Ob-

seg in struktura del v gojenju gozdov sta do-ločena na podlagi gozdnogospodarskih na-črtov, pri čemer je pri melioracijah gozdov upoštevana premena malodonosnih gozdov in grmišč v povprečju 30 let in pri odkazova-nju drevja posek 3.600.000 m³ povprečno letno.

3.1.1. Obnova in nega gozdov

Planirani obseg obnove in nege gozdov za obdobje 1986–1990 znaša:

	Povprečni letni obseg 1986–1990		
	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
	ha	ha	ha
1. Obnova gozdov	2.800	2.800	5.600
2. Nega gozdov	13.400	12.600	26.000

Planirani povprečni letni obseg 1986–1990 obnove in nege gozdov sestoji iz naslednjih del:

	ha		ha
Obnova gozdov	5.600	Nega gozdov	26.000
– priprava tal	1.700	– obžetev	8.400
– priprava sestoja	1.600	– čiščenje	9.500
– sajenje	1.750	– uravnavanje zmesi	800
– setev in podsetev	20	– prvo redčenje	4.500
– spopolnjevanje	280	– drugo redčenje	2.500
– gnojenje	250	– obžagovanje vej	300

3.1.2. Melioracije gozdov in pogozdovanje

Planirani obseg melioracij gozdov in pogozdovanja ter vzdrževanja nasadov za obdobje 1986–1990 znaša:

	Povprečni letni obseg 1986–1990		
	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
	ha	ha	ha
1. Melioracije gozdov	1400	3410	4810
– direktna premena	270	590	860
– indirektna premena	1130	2820	3950
2. Pogozdovanje	25	35	60
3. Vzdrževanje nasadov	2600	5200	7800

Po ugotovitvah dolgoročnega plana gošpodarjenja z gozdovi je v Sloveniji med lesnoproizvodnimi gozdovi 122.000 ha ali 13 % malodonosnih gozdov in grmišč, od katerih jih je 92.000 ha na boljših rastiščih z visoko proizvodno zmogljivostjo, ki so zanimiva za direktno in indirektno premeno. Večina teh malodonosnih gozdov in grmišč, tj. 77.000 ha, je v zasebnem sektorju. Melioracije malodonosnih gozdov in grmišč so predvidene v povprečju 30 let, kar je upoštevano tudi kot izhodišče pri določitvi obsega direktne in indirektno premene v obdobju 1986–1990.

Planirani obseg pogozdovanja v obdobju 1986–1990 zajema površine opuščanih kmetijskih zemljišč, ki so s prostorskimi plani določena za gozd.

Med neposredne planske naloge pri melioracijah gozdov in pogozdovanju sodi tudi vzdrževanje že osnovanih nasadov. Planirani obseg vzdrževanja nasadov v tem srednjeročnem obdobju zajema nasade, ki so bili osnovani v preteklih obdobjih in nasade, ki bodo osnovani v obdobju 1986–1990.

3.1.3. Gozdne sadike

V obnovi gozdov ter melioracijah gozdov in pogozdovanju bo v obdobju 1986–1990 porabljeno povprečno letno 9.500.000 gozdnih sadik, od tega 8.750.000 sadik iglavcev in 750.000 sadik listavcev. Planirana povprečna letna poraba gozdnih sadik po drevesnih vrstah je naslednja:

	000
	sadik
Iglavci	8750
– smreka	7600
– macesen	460
– bor rdeči	320
– bor črni	200
– ostale vrste	170

Listavci	750
– javor	140
– jesen	200
– hrast	160
– jelša	100
– ostale vrste	150

Oskrbo s potrebnimi gozdnimi sadikami v obdobju 1986–1990 imajo gozdnogospodarske organizacije zagotovljeno 60 % (iglavci 60 %, listavci 65 %) iz drevesničarske proizvodnje v svojih gozdnogospodarskih območjih in 40 % (iglavci 40 %, listavci 35 %) iz drugih gozdnogospodarskih območij oziroma iz drugih izvenobmočnih virov.

3.2. Varstvo gozdov

Obseg in struktura del v varstvu gozdov sta za obdobje 1986–1990 določena na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, ki pa jih zaradi njihove narave in različnosti ni možno prikazati v fizičnem obsegu na skupnem imenovalcu, ampak le vrednostno. Na področju varstva gozdov bodo poleg rednih del in dejavnosti gozdnogospodarske organizacije in samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo v obdobju 1986–1990 namenile posebno pozornost in angažiranje pri usklajevanju odnosov gozd – divjad ter ugotavljanju in ukrepanju v zvezi z vplivom imisij škodljivih snovi v gozdove.

3.3. Urejanje gozdov

Na področju urejanja gozdov bodo v obdobju 1986–1990 opravljene redne obnove vseh gozdnogospodarskih načrtov gospodarskih enot, ki se iztečejo v teh letih ter izdelani gozdnogospodarski načrti območij za obdobje 1991–2000.

3.4. Odpiranje gozdov z gozdnimi cestami

Uresničitev planiranih posekov in blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov na vseh površinah ter celovita izvedba planiranih gozdnogojitvenih in gozdnovarstvenih del

in ukrepov je pogojena z nadaljnjim odpiranjem gozdov z gozdnimi prometnicami. Za usklajen razvoj vseh dejavnosti gospodarjenja z gozdovi bo v obdobju 1986–1990 zgrajeno povprečno letno 325 km gozdnih cest, in sicer:

Povprečni letni obseg 1986–1990	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
	km	km	km
Gradnja gozdnih cest	153	172	325
– novogradnja	117	139	256
– rekonstrukcija	36	33	69

V vsem srednjeročnem obdobju 1986 do 1990 bo zgrajeno okoli 1600 km gozdnih cest, tako da se bo odprtost gozdov povečala za okoli 1,5 m na 1 ha in bo do konca srednjeročnega obdobja znašala v povprečju za vso Slovenijo okoli 16 m na 1 ha. Ob taki dinamiki gradnje gozdnih cest bo po srednjeevropskih merilih optimalna odprtost gozdov v globalu za Slovenijo dosežena okoli leta 2000 oziroma v prvem desetletju po letu 2000.

4. ZAGOTAVLJANJE SREDSTEV IN UKREPI ZA URESNIČITEV PROGRAMA VLAGANJ V GOZDOVE

Planirani obseg vlaganj v gozdove, na osnovi katerega bo omogočena realizacija planirane blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov in na tej podlagi planirane oskrbe z lesom, bodo udeleženci samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo za obdobje 1986–1990 zagotovili z namenskim združevanjem sredstev povprečno letno v višini 7150 mio din oziroma v vsem petletnem obdobju v višini 35.750 mio din računano po cenah iz leta 1985. Upoštevajoč skladnost planiranega razvoja bodo deleži porabe teh sredstev po porsameznih področjih in vrstah vlaganj v gozdove naslednji:

I. Gojenje, varstvo in urejanje gozdov		71 %
1. Obnova, nega in varstvo gozdov	34 %	
– Obnova gozdov	10 %	
– Nega gozdov	20 %	
– Varstvo gozdov	4 %	
2. Melioracije in pogozdovanje	16 %	
– Melioracije gozdov	10 %	
– direktna premena	4 %	
– indirektna premena	6 %	
– Pogozdovanje		
– Vzdrževanje nasadov	6 %	
3. Odkazovanje drevja za posek	11 %	
4. Urejanje gozdov	7 %	
5. Ostala poraba sredstev za GBR	3 %	
II. Gradnja gozdnih cest		29 %

Zagotavljanje sredstev za vlaganje v gozdove bo potekalo na podlagi in v skladu s tozadevnimi določbami zakona o gozdovih ter na osnovi že vpeljanih in razširjenih procesov združevanja sredstev v okviru samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo. Za vse petletno obdobje bo namensko združe-

vanje sredstev za vlaganja v gozdove v višini 37.750 mio din računano po cenah iz leta 1985 zagotovljeno iz naslednjih virov:

V okviru območnih skupnosti za gozdarstvo bo zagotavljanje namenskih sredstev potekalo na osnovi konkretnih programov vlaganj v gozdove z opredeljenimi pravicami

1. Združena sredstva v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo		86 %
– sredstva gozdnogospodarskih organizacij	70 %	
– sredstva porabnikov gozdnih lesnih sortimentov	16 %	
2. Združena sredstva v okviru republiške skupnosti za gozdarstvo		13 %
3. Krediti bank in ostali viri		1 %

in obveznostmi posameznih udeležencev samoupravnih sporazumov o temeljnih planov.

Temeljne organizacije združenega dela in temeljne organizacije kooperantov v gozdarstvu zagotovijo potrebna sredstva za obnovo, nego in varstvo gozdov, za odkazovanje drevja za posek in za urejanje gozdov ter za sovlaganje v melioracije gozdov in pogozdovanje s sredstvi za gozdnobiološko reprodukcijo in druga lastna sredstva za sovlaganja v odpiranje gozdov z gozdnimi cestami. V skladu s dogovorom o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986–1990 bodo angažirale tudi kredite pri bankah za gradnjo gozdnih cest.

Temeljne organizacije združenega dela – porabniki gozdnih lesnih sortimentov zagotovo in v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo združujejo z gozdnogospodarskimi organizacijami sredstva za sovlaganja v melioracije gozdov in pogozdovanje ter za sovlaganja v odpiranje gozdov z gozdnimi cestami v skladu s sprejetim programom teh vlaganj v gozdove v posameznem gozdnogospodarskem območju in srednjeročnimi plani samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo za obdobje 1986–1990.

Za izvajanje skupnega programa melioracij gozdov in pogozdovanja v SR Sloveniji ter za sofinanciranje izvajanja dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju bodo gozdnogospodarske organizacije v obdobju 1986–1990 združevale pri republiški skupnosti za gozdarstvo del sredstev za gozdnobiološko reprodukcijo v višini 3 % od prodajne vrednosti gozdnih lesnih sortimentov v gozdnogospodarskem območju v posameznem letu.

Iz združenih sredstev pri republiški skupnosti za gozdarstvo bo v obdobju 1986–1990 za sofinanciranje melioracij gozdov in pogozdovanja namenjeno 680 mio din povprečno letno računano po cenah iz leta 1985 ali okoli 60 % povprečnega letnega vrednostnega obsega teh vlaganj v gozdove v obdobju 1986–1990. Preostalih 40 % potrebnih sredstev za melioracije gozdov in pogozdovanje bodo v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo zagotovile temeljne organizacije.

V skladu z 20. členom zakona o gozdovih se iz združenih sredstev pri republiški skupnosti za gozdarstvo financira varstvo gozdov pred boleznimi in škodljivci, gradnja in vzdrževanje protipožarnih zidov in presek, obnova gozdov na pogoriščih in odkazilo drevja za posek v varovalnih in lesnoproizvodno manj pomembnih gozdov na kraškem gozdnogospodarskem območju ter urejanje gozdov na kraškem gozdnogospodarskem območju. Vrednostni obseg navedenih del na kraškem gozdnogospodarskem območju za obdobje 1986–1990 znaša 135 mio din povprečno računano po cenah iz leta 1985.

Za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami se pri republiški skupnosti za gozdarstvo poleg priliva anuitet od kreditov za gradnjo gozdnih cest iz preteklih let zbirajo tudi sredstva povračila za uporabo cest, vsebovano v ceni goriva, ki je bilo porabljeno z vozili gozdnogospodarskih organizacij na njihovih gozdnih cestah oziroma je bilo porabljeno z drugo njihovo mehanizacijo. Računano po cenah iz leta 1985 povprečna višina znaša okoli 100 mio din.

Oblikovanje, porabo in nadzor nad porabo sredstev za vlaganja v gozdove, ki se združujejo pri republiški skupnosti za gozdarstvo, uredi skupščina republiške skupnosti za gozdarstvo s posebnim aktom »Osnove in merila za dodeljevanje sredstev Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo Slovenije za vlaganje v gozdove«, ki je sestavni del samoupravnega sporazuma.

5. PROPADANJE IN UMIRANJE GOZDOV ZARADI IMISIJ ŠKODLJIVIH SNOVI TER UKREPI ZA SANACIJO

V zadnjih letih pri uresničevanju lesnoproizvodnih in splošnokoristnih funkcij gozdov nastajajo resne motnje. Gre za pojav propadanja in umiranja gozdov, na katerega že nekaj let z veliko zaskrbljenostjo opozarjajo v razvitih deželah in ki je vse bolj prisoten tudi v naši republiki in Jugoslaviji. V podrobnostih so si hipoteze o vzrokih umiranja gozdov zelo različne, prav tako so različne tudi pojavne oblike tega fenomena v Evropi. Enotna je samo ocena vseh strokovnjakov, da so škodljivi

ve snovi v ozračju vzrok za umiranje gozdov ter da gre pri tem za bolezen z zelo različnimi oblikami propadanja gozdov.

Pri propadanju in umiranju gozdov gre v bistvu za posledice našega razvoja, za preveč prisotno tehnologijo, ki je v našem prostoru v nekaj primerih že tako agresiven, da lahko v kratkem času povzroči pravo naravno katastrofo, če se ne bo takoj pristopilo k sanaciji ekoloških pogojev. Samo gozdarstvo pa je pri tem nemočno in ne more preprečiti posledic. Gre za visoko odgovorno družbeno vprašanje, ki mora biti z vidika varovanja gozdov opredeljeno v družbenih in razvojnih dokumentih družbenopolitičnih skupnosti in organizacij združenega dela.

Gozdnogospodarske organizacije, območne in republiške skupnosti za gozdarstvo bodo v sodelovanju z znanstveno raziskovalnimi inštitucijami ugotavljale in spremljale vpliv imisij škodljivih snovi v gozdove, stopnjo poškodovanosti oziroma ogroženosti gozdov zaradi teh imisij ter predlagale ukrepe za omejitve in odpravljanje virov teh imisij in druge sanacijske ukrepe v zvezi s propadanjem in umiranjem gozdov. V okviru republiške skupnosti za gozdarstvo je bila s tem v zvezi imenovana posebna strokovna komisija z nalogo in pooblastili, da v skladu s tozadevnimi določbami zakona o gozdovih usmerja aktivnosti pri ugotavljanju vplivov škodljivih snovi na gozdove, in predlaga ukrepe za odpravljanje posledic teh imisij, kot tudi finančne obveznosti, ki iz tega izhajajo.

6. VZDRŽEVANJE NARAVNEGA RAVNOVESJA MED RASTLINSKIMI IN ŽIVALSKIMI VRSTAMI V GOZDU

Divjad kot dobrina splošnega družbenega pomena je sestavni del gozdne biocenozе in mora zato biti tako po vrstah kot po številčnosti in strukturi populacij v skladu s prehrambenimi razmerami v njihovem okolju. Vzpostavitev in vzdrževanje naravnega ravnovesja med rastlinskimi in živalskimi vrstami v gozdu ter na tej osnovi usklajevanje odnosov pri opredeljevanju gozdnogospodarskih in lovskogojitvenih ciljev je treba v tem srednjeročnem obdobju pospešeno in dosledno zagotoviti z uresničevanjem določb zakona o gozdovih, zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč in z uresničevanjem vsebine sprejetih družbenih dogovorov po lovskogojitvenih območjih. Iz teh zakonov in družbenih dogovorov izhajajo-

če obveznosti za usklajevanje odnosov gozd – divjad morajo gozdnogospodarske organizacije vnesti v svoje gozdnogospodarske načrte gospodarskih enot in lovske organizacije v svoje lovskogospodarske načrte lovišč in jih nato dosledno in v celoti izvajati.

Območne skupnosti za gozdarstvo bodo redno spremljale izvajanje gozdnogospodarskih in lovskogospodarskih načrtov in preverjale, kako se uresničujejo načrtovane naloge za usklajevanje odnosov gozd – divjad ter temu ustrezno ukrepale. Republiška skupnost za gozdarstvo bo sprejela enotno metodologijo za spremljanje usklajenosti odnosov gozd – divjad v SR Sloveniji, obravnavala smeri razvoja v teh odnosih ter na podlagi ugotovitev predlagala ustrezne ukrepe.

7. SEMENSKES PLANTAŽE GOZDNEGA DREVJA

V cilju pravočasnega zavarovanja genofonda semen gozdnega drevja za potrebe gozdarstva Slovenije ter perspektivno trajne zagotovitve potrebnih količin teh semen ustreznih drevesnih vrst bo v Sloveniji do leta 2000 osnovano okoli 100 ha semenskih plantaž gozdnega drevja. Do sedaj je v Sloveniji bilo osnovano 15 ha semenskih plantaž gozdnega drevja, nadaljnjih 26 ha pa bo osnovano v obdobju 1986–1990.

Neposredni nosilci in izvajalci osnavljanja in gojenja semenskih plantaž gozdnega drevja so gozdnogospodarske organizacije, ki za te namene v svojih območjih zagotovijo potrebna zemljišča. Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije pripravi strokovne osnove za izdelavo izvedbenih načrtov osnavljanja in gojenja semenskih plantaž gozdnega drevja. Splošno združenje gozdarstva Slovenije pa prek svojih strokovnih organov koordinira njihovo usklajeno, racionalno in strokovno realizacijo. Republiška skupnost za gozdarstvo sofinancira osnavljanje in vzdrževanje semenskih plantaž gozdnega drevja.

8. ZUNAJGOZDNA NAMENSKA PRIDELAVA LESA

Zunajgozdna namenska pridelava lesa z osnavljanjem in gojenjem drevesnih nasadov hitrorastočih vrst iglavcev in listavcev pomeni dopolnilno proizvodnjo lesa k že obstoječi, ki jo nudijo in zagotavljajo prirodni gospodarski gozdovi. Cilj dopolnilne proizvodnje lesa je pridobiti dodatne količine lesne surovine

**Plan
samoupravne interesne
skupnosti za gozdarstvo
Slovenije za leto 1986**

po zahtevah programirane porabe v tistih njenih sektorjih, ki so najbolj odvisni od uvoza lesa, tj. v industriji vlaknin. Namenski drevesni nasadi hitrorastočih vrst iglavcev in listavcev bodo osnovani na neobdelanih kmetijskih zemljiščih ali kmetijskih zemljiščih v zaraščanju, ki so v prostorskih sestavinah dolgoročnih planov občin opredeljena kot potencialna zemljišča za namensko pridelavo lesa. V okviru zunajgozdne namenske pridelave lesa bodo osnovani tudi vrstni drevesni nasadi hitrorastočih listavcev ob vodotokih, cestah in mejah industrijskih objektov in kmetijskih posestev.

Nosilec programa zunajgozdne namenske pridelave lesa je industrija celuloze in papirja, ki načrtuje v naslednjih tridesetih letih osnovanje 36.000 ha namenskih nasadov hitrorastočih drevesnih vrst, in sicer 30.000 ha nasadov iglavcev in 6000 ha nasadov listavcev. V obdobju 1986–1990 bo osnovano 4000 ha zunajgozdnih namenskih nasadov hitrorastočih drevesnih vrst iglavcev in listavcev.

9. GOZDNOGOSPODARSKI NAČRTI OBMOČIJ ZA OBDOBJE 1991–2000

Gozdnogospodarski načrti so obvezna strokovna osnova na področju gospodarjenja z gozdovi za pripravo, opredelitev in izvajanje srednjeročnih planov gozdnogospodarskih organizacij in samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo. To je praviloma vedno navedeno tudi v uvodnih besedilih teh srednjeročnih planskih aktov. Zakon o gozdovih izrecno določa, da je izvrševanje gozdnogospodarskih načrtov obvezno. Vse te ugotovitve pa imajo močno vprašljivo aplikativno veljavo, saj izdelava in verifikacija gozdnogospodarskih načrtov rokovno praviloma zelo kasnita, kar hromi tudi učinkovitost gospodarjenja z gozdovi. Tako npr. so gozdnogospodarski načrti območij za obdobje 1981–1990 verificirani šele v letu 1986, tj. s šestletno zamudo. Zato je med planske cilje in naloge v tem srednjeročnem obdobju uvrstiti tudi zahtevo, da morajo gozdnogospodarski načrti območij za obdobje 1991–2000 biti izdelani in predloženi v potrditev Republiškemu komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v prvih šestih mesecih leta 1990 in biti še istega leta tudi verificirani, tako da bodo dejansko lahko polnovejavno uporabljani kot strokovna osnova v pripravi in opredelitvah srednjeročnih planov na področju gospodarjenja z gozdovi za obdobje 1991–1995.

Samoupravne organizacije in skupnosti so z zakonom o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije zavezane za vsako leto pripraviti in sprejeti letne planske akte, s katerimi določijo politiko, naloge in ukrepe v posameznem letu. Enako določitev vsebuje tudi zakon o gozdovih za samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo. To seveda velja tudi za leto 1986, čeravno srednjeročni planski akti samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo za obdobje 1986–1990 iz znanih razlogov (novi zakon o gozdovih, verifikacija območnih gozdnogospodarskih načrtov za obdobje 1981–1990) še niso sprejeti oziroma so še v pripravi. Ne glede na to, da ti srednjeročni planski akti še niso sprejeti, pa je hkrati tudi ugotoviti, da so globalna planska izhodišča ter cilji in naloge na področju gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom za obdobje 1986–1990 že opredeljeni in s tem tudi izhodišča, cilji in naloge za pripravo in sprejetje planov samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo in gozdnogospodarskih organizacij za leto 1986. Planske cilje in naloge na področju gospodarjenja z gozdovi in oskrbe z lesom za leto 1986 globalno opredeljuje tudi resolucija o politiki uredničenja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986 do 1990 letu 1986, ki določa: »Gozdnogospodarske organizacije združenega dela bodo ob optimalni izrabi naravnih proizvodnih zmogljivosti gozdne lesne sortimente zlasti namenjale izvozno usmerjeni lesnopredelovalni industriji. Posebno pozornost bodo namenile sanacije gozdnih sestojev, ki so jih poškodovale ujme in onesnaženo ozračje ter varovalne gozdove pred vsemi škodljivimi vplivi.«

Plan SIS za gozdarstvo SR Slovenije za leto 1986 sestoji iz ciljev in nalog na področju izkoriščanja gozdov in lesnobilančnih razmerij ter vlaganj v gozdove, kot tudi drugih nalog, ki so neposredno ali posredno povezane s planiranim razvojem. Postavke v tem planu, tako količinske kot vrednostne, temeljijo na podatkih organizacij združenega dela in so usklajene z njihovimi plani.

1. IZKORIŠČANJE GOZDOV

Izvedba planskih nalog na področju izkoriščanja gozdov v srednjeročnem obdobju 1986–1990 zahteva dosledno upoštevanje določil območnih gozdnogospodarskih načrtov za obdobje 1981–1990 o obsegu in strukturi etatov po drevesnih vrstah in debelinskih razredih ter v skladu s tem dosledno strokovno aplikacijo v pogledu strukture odkazi- la in posekov v letu 1986.

1.1. Posek

Planirani posek za leto 1986 znaša:

Skupaj	3.625.000 m ³
– iglavci	2.032.000 m ³
– listavci	1.593.000 m ³

Planirani posek za leto 1986 je posek na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, ki ga sestavljajo osnovni posek 84 % (iglavci 89 %, listavci 78 %), posek v mladih in srednjedobnih sestojih z redčenji 12 % (iglavci 10 %, listavci 14 %) in posek v malodonošnih gozdovih, ki bodo v letu 1986 meliorirani 4 % (iglavci 1 %, listavci 8 %).

Razčlenitev poseka je podana v tabeli št. 1, ki je sestavni del tega plana.

1.2. Blagovna proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov

V skladu s planiranim posekom za leto 1986 in upoštevajoč sečni odpadek 506.000 m³ (iglavci 303.000 m³, listavci 203.000 m³) ter neposredno uporabo lesa v gospodinjstvih in gospodarstvih lastnikov gozdov 583.000 m³ (iglavci 169.000 m³, listavci 414.000 m³) planirani obseg blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov za leto 1986 znaša:

Skupaj	2.535.000 m ³
– iglavci	1.560.000 m ³
– listavci	975.000 m ³

Razčlenitev gozdne proizvodnje in razčlenitev blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov po gozdnogospodarskih organizacijah sta podani v tabelah št. 2 in št. 3, ki sta sestavni del tega plana.

Razčlenitev blagovne proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov po porabnikih lesa je podana v planih SIS za gozdarstvo gozdnogospodarskih območij za leto 1986.

2. LESNOBILANČNA RAZMERJA

Planiran obseg porabe lesa v letu 1986 znaša 3.830.000 m³. Njegovo pokritje z lesno surovino iz SR Slovenije je predvideno v višini 2.905.000 m³ ali 76 %, manjkajoče količine za celotno pokritje vse porabe lesa v letu 1986 pa bodo porabniki zagotovili iz drugih republik v višini 650.000 m³ ali 17 % in iz uvoza v višini 275.000 m³ ali 7 %. Planirani obseg in stopnje pokritja posameznih vrst porabe lesa z lesno surovino iz SR Slovenije za leto 1986 so naslednji:

	Obseg porabe	Pokritje porabe lesa iz surovinskih virov v SR Sloveniji					
		Gozdni sortimenti		Lesni ostanki		Skupaj	
	000 m ³	000 m ³	%	000 m ³	%	000 m ³	%
1. Les za mehansko predelavo	1635	1390	85	–	–	1390	85
– iglavci	1030	1010	98	–	–	1010	98
– listavci	605	380	63	–	–	380	63
2. Les za cel. in pl. ter teh. les zadruge namene	1995	945	47	370	19	1315	66
– iglavci	1210	550	46	340	28	890	74
– listavci	785	395	50	30	4	425	54
3. Drva (listavci)	200	200	100	–	–	200	100
Skupaj	3830	2535	66	370	10	2905	76
– iglavci	2240	1560	70	340	15	1900	85
– listavci	1590	975	61	30	2	1005	63

3. VLAGANJA V GOZDOVE IN ZAGOTOVITEV NJIHOVE IZVEDBE

Vlaganja v gozdove obsegajo gojenje, varstvo in urejanje gozdov ter gradnjo gozdnih cest.

3.1. Fizični obseg vlaganj v gozdove

3.1.1. Obnova, nega in varstvo gozdov

Planirani obseg obnove in nege gozdov za leto 1986 znaša:

Obnova gozdov	5.690 ha
Nega gozdov	26.300 ha

Planirani obseg obnove in nege gozdov za leto 1986 sestoji iz naslednjih del:

Obnova gozdov	ha
- priprava tal	1.600
- priprava sestoja	1.050
- sajenje	1.850
- podsajanje	10
- setev	100
- spopolnjevanje	270
- gnojenje	400
- ostalo	410
Nega gozdov	ha
- žetev	7.900
- čiščenje	10.200
- uravnavanje zmesi	800
- prvo redčenje	5.250
- drugo redčenje	1.850
- obžagovanje vej	160
- ostalo	140

Obseg in struktura del v obnovi in negi gozdov sta določena na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, vključujejo pa tudi sanacijska dela v gozdovih, ki so jih poškodovale ujme. To velja tudi za dela v varstvu gozdov, ki pa jih zaradi njihove narave in različnosti ni možno prikazati v fizičnem obsegu na skupnem imenovalcu, ampak le vrednostno.

Razčlenitev del v obnovi in negi gozdov je podana v tabeli št. 4, ki je sestavni del tega plana.

3.1.2. Melioracije gozdov in pogozdovanje

Planirani obseg melioracij gozdov in pogozdovanja ter vzdrževanje že osnovanih nasadov za leto 1986 znaša:

Melioracije gozdov	3530 ha
- direktna premena	940 ha
- indirektna premena	2590 ha
Pogozdovanje	70 ha
Vzdrževanje nasadov	5940 ha

Razčlenitev obsega melioracij gozdov in pogozdovanja ter vzdrževanja nasadov je podana v tabeli št. 5, ki je sestavni del tega plana.

3.1.3. Gradnja gozdnih cest

Planirani obseg gradnje gozdnih cest za leto 1986 znaša:

Skupaj	340 km
- novogradnja	275 km
- rekonstrukcija	65 km

Razčlenitev obsega gradnje gozdnih cest je podana v tabeli št. 6, ki je sestavni del tega plana.

3.2. Vrednostni obseg vlaganj v gozdove

Celoten vrednostni obseg vlaganj v gozdove planiranih za leto 1986 znaša 10.773 mio din, od tega za gojenje (obnova, nega, melioracije, pogozdovanje, odkazovanje), varstvo in urejanje gozdov 7662 mio din in za gradnjo gozdnih cest 3111 mio din. V skupni vrednosti 10.773 mio din vseh neposrednih in posrednih vlaganj v gozdove planiranih za leto 1986 odstotni delež posameznih vrst vlaganj znaša:

I. Gojenje, varstvo in urejanje gozdov		71 %
1. Obnova, nega in varstvo gozdov		38 %
- Obnova gozdov	11 %	
- Nega gozdov	22 %	
- Varstvo gozdov	5 %	
2. Melioracije in pogozdovanje		12 %
- Melioracije gozdov	8 %	
- direktna premena	4 %	
- indirektna premena	4 %	
- Pogozdovanje		
- Vzdrževanje nasadov	4 %	
3. Odkazovanje drevja za posek		11 %
4. Urejanje gozdov		7 %
5. Ostala poraba sredstev za GBR		3 %
II. Gradnja gozdnih cest		29 %

Razčlenitev vrednostnega obsega vlaganj v gozdove je podana v tabeli št. 7, ki je sestavni del tega plana.

3.3. Zagotovitev izvedbe vlaganj v gozdove

Pokritje vlaganj v gozdove v letu 1986 je planirano iz naslednjih virov: lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij, združena sredstva porabnikov lesa v okviru območnih skupnosti za gozdarstvo, združena sredstva v okviru republiške skupnosti za gozdarstvo in krediti bank za gradnjo gozdnih cest ter ostala sredstva, ki niso vsebovana v prvih štirih virih. Odstotni delež teh posameznih virov v pokritju skupne vrednosti 10.773 mio din vseh vlaganj v gozdove planiranih za leto 1986 znaša:

1. Lastna sredstva gozdnogospodarskih organizacij	73 %
2. Sredstva porabnikov lesa	11 %
3. Sredstva SIS za gozdarstvo SR Slovenije	15 %
4. Krediti bank in ostala sredstva	1 %

Planirana sredstva republiške skupnosti za gozdarstvo za vlaganja v gozdove v letu 1986 znašajo 1620 mio din, od tega 1180 mio din za sofinanciranje izvajanja skupnega programa melioracij gozdov in pogozdovanja, 240 mio din za sofinanciranje izvajanja dejavnosti posebnega družbenega pomena na kraškem gozdnogospodarskem območju ter 200 mio din za sofinanciranje novogradenj in rekonstrukcij gozdnih cest.

4. PROPADANJE IN UMIRANJE GOZDOV TER UJME

Republiška in območne skupnosti za gozdarstvo bodo na osnovi zakonskih obveznosti in srednjeročnega plana v letu 1986 ugotavljale vpliv imisij škodljivih snovi v gozdove ter po enotni metodologiji organizirano in celovito spremljale stanje in trende propadanja in umiranja gozdov zaradi teh imisij.

V zadnjih letih, vključno z letom 1985, so naravne ujme katastrofalnih razsežnosti (žled, vetrolomi, snegolomi) v nekaterih gozdnogospodarskih območjih močno načele trajnost in stabilnost gozdnih sestojev. Za ublažitev po teh ujmah povzročenih škod v gozdovih so na prizadetih gozdnogospodarskih območjih sprejeli tako kratkoročne kot

dolgoročne sanacijske programe, katerih izvajanje je v teku.

5. ODNOSI GOZD – DIVJAD

Iz analize izvajanja srednjeročnih lovskogospodarskih načrtov za obdobje 1981–1985 bodo območne skupnosti za gozdarstvo ocenile smeri razvoja v odnosih gozd – divjad v gozdnogospodarskih oziroma lovskogojitvenih območjih. Na podlagi ugotovitev bodo območne skupnosti za gozdarstvo predlagale ukrepe lovskim in gozdnogospodarskim organizacijam za doseganje uravnoteženih razmer v odnosih gozd–divjad.

Na podlagi (začasnih) navodil za izdelavo gozdnogospodarskih načrtov za področje urejanja odnosov gozd – divjad, ki jih je izdelal Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, bodo območne skupnosti za gozdarstvo ocenile načrtovane ukrepe za to področje v mnenjih h gozdnogospodarskim načrtom gospodarskih enot ter v mnenjih k lovskogospodarskim načrtom lovišč.

6. SREDNJEROČNI PLAN 1986–1990 IN DOLGOROČNI PLAN 1986–2000 SIS ZA GOZDARSTVO SLOVENIJE

Priprave srednjeročnih planskih aktov samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo za obdobje 1986–1990 so potekale in tudi bile opravljene v postavljenih rokih. Zaradi znanih razlogov pa v postavljenih rokih ni bilo mogoče dokončno opredeliti planskih ciljev in nalog na področju gospodarjenja z gozdovi za obdobje 1986–1990 in tako tudi ne dokončno oblikovati teh srednjeročnih planskih aktov že v letu 1985, ampak šele v prvi polovici leta 1986. V letu 1986 bo sklenjen samoupravni sporazum o temeljih plana SIS za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990 in sprejet srednjeročni plan SIS za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–1990.

Gradivo dolgoročnega plana SIS za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–2000 »Dolgoročni plan gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji« je bilo pripravljeno v drugi polovici leta 1985 in nato v razpravi do meseca februarja 1986. Dolgoročni plan SIS za gozdarstvo Slovenije za obdobje 1986–2000 bo sprejet v letu 1986.

SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST ZA GOZDARSTVO
SR SLOVENIJE

TABELA št. 1
PLAN POSEKA LESA ZA LETO 1986

m³

	Iglavci	Družbeni gozdovi		Iglavci	Zasebni gozdovi		Iglavci	Listavci	Vsi gozdovi Skupaj
		Listavci	Skupaj		Listavci	Skupaj			
1. Tolmin	60.500	73.900	134.400	32.400	91.600	124.000	92.900	165.500	258.400
2. Bled	87.900	9.900	97.800	76.000	23.200	99.200	163.900	33.100	197.000
3. Kranj	55.300	23.200	78.500	106.100	85.700	191.800	161.400	108.900	270.300
4. Ljubljana	62.600	32.300	94.900	177.400	151.100	328.500	240.000	183.400	423.400
5. Postojna	136.000	36.000	172.000	83.000	41.000	124.000	219.000	77.000	296.000
6. Kočevje	120.000	99.800	219.800	64.100	58.000	122.100	184.100	157.800	341.900
7. Novo mesto	62.900	89.400	152.300	30.800	121.500	152.300	93.700	210.900	304.600
8. Brežice	14.200	42.400	56.600	10.800	90.000	100.800	25.000	132.400	157.400
9. Celje	26.100	23.900	50.000	80.400	104.900	185.300	106.500	128.800	235.300
10. Nazarje	45.700	17.600	63.300	111.300	12.700	124.000	157.000	30.300	187.300
11. Slovenj Gradec	110.200	13.600	123.800	147.700	15.800	163.500	257.900	29.400	287.300
12. Maribor	111.000	58.300	169.300	123.600	115.900	239.500	234.600	174.200	408.800
13. Murska Sobota	6.600	28.400	35.000	17.000	23.800	40.800	23.600	52.200	75.800
Radgona	2.200	6.100	8.300	3.500	9.200	12.700	5.700	15.300	21.000
14. Kras	7.100	4.300	11.400	10.400	42.700	53.100	17.500	47.000	64.500
Skupaj	908.300	559.100	1.467.400	1.074.500	987.100	2.061.600	1.982.800	1.546.200	3.529.000
Gozdovi pri drugih OZD	49.400	46.200	95.600	—	—	—	49.400	46.200	95.600
Vse skupaj	957.700	605.300	1.563.000	1.074.500	987.100	2.061.600	2.032.200	1.592.400	3.624.600

TABELA št. 2
PLAN GOZDNE PROIZVODNJE ZA LETO 1986m²

	Družbeni gozdovi			Zasebni gozdovi			Vsi gozdovi		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
1. Tolmin	51.400	65.100	116.500	27.500	80.600	108.100	78.900	145.700	224.600
2. Bled	75.600	8.800	84.400	65.400	20.400	85.800	141.000	29.200	170.200
3. Kranj	46.800	19.700	66.500	91.700	75.900	167.600	138.500	95.600	234.100
4. Ljubljana	53.200	29.100	82.300	149.300	133.700	283.000	202.500	162.800	365.300
5. Postojna	115.600	31.700	147.300	70.600	34.900	105.500	186.200	66.600	252.800
6. Kočevje	102.000	86.800	188.800	54.500	50.400	104.900	156.500	137.200	293.700
7. Novo mesto	53.400	78.700	132.100	26.200	106.900	133.100	79.600	185.600	265.200
8. Brežice	12.200	31.300	43.500	9.300	79.200	88.500	21.500	110.500	132.000
9. Celje	23.100	22.200	45.300	68.400	92.400	160.800	91.500	114.600	206.100
10. Nazarje	38.900	15.500	54.400	94.600	11.200	105.800	133.500	26.700	160.200
11. Slovenj Gradec	93.600	12.000	105.600	125.500	13.900	139.400	219.100	25.900	245.000
12. Maribor	94.300	49.600	143.900	105.100	98.500	203.600	199.400	148.100	347.500
13. Murska Sobota	5.600	25.000	30.600	14.400	21.200	35.600	20.000	46.200	66.200
Radgona	1.900	4.500	6.400	3.000	7.100	10.100	4.900	11.600	16.500
14. Kras	5.700	3.900	9.600	8.300	38.400	46.700	14.000	42.300	56.300
Skupaj	773.300	483.900	1.257.200	913.800	864.700	1.778.500	1.687.100	1.348.600	3.035.700
Gozdovi pri drugih OZD	42.000	40.500	82.500	—	—	—	42.000	40.500	82.500
Vse skupaj	815.300	524.400	1.339.700	913.800	864.700	1.778.500	1.729.100	1.389.100	3.118.200

SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST ZA GOZDARSTVO
SR SLOVENIJE

TABELA št. 3
PLAN BLAGOVNE PROIZVODNJE GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV ZA LETO 1986

m³

	Družbeni gozdovi			Zasebni gozdovi			Vsi gozdovi		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
1. Tolmin	51.400	65.100	116.500	23.700	60.700	84.400	75.100	125.800	200.900
2. Bled	75.600	8.800	84.400	56.000	5.000	61.000	131.600	13.800	145.400
3. Kranj	47.900	19.400	67.300	72.900	30.200	103.100	120.800	49.600	170.400
4. Ljubljana	53.200	29.100	82.300	149.300	74.300	223.600	202.500	103.400	305.900
5. Postojna	115.600	31.700	147.300	61.000	12.000	73.000	176.600	43.700	220.300
6. Kočevje	102.000	86.800	188.800	39.300	21.300	60.600	141.300	108.100	249.400
7. Novo mesto	53.400	85.100	138.500	11.200	54.800	66.000	64.600	139.900	204.500
8. Brežice	12.200	37.300	49.500	3.500	42.700	46.200	15.700	80.000	95.700
9. Celje	24.200	22.200	46.400	44.900	67.300	112.200	69.100	89.500	158.600
10. Nazarje	39.200	15.800	55.000	79.500	6.300	85.800	118.700	22.100	140.800
11. Slovenj Gradec	93.600	12.000	105.600	114.400	5.600	120.000	208.000	17.600	225.600
12. Maribor	94.300	49.600	143.900	73.600	33.700	107.300	167.900	83.300	251.200
13. Murska Sobota	5.400	23.100	28.500	6.700	2.100	8.800	12.100	25.200	37.300
Radgona	1.900	5.400	7.300	400	3.200	3.600	2.300	8.600	10.900
14. Kras	5.700	3.900	9.600	7.400	23.500	30.900	13.100	27.400	40.500
Skupaj	775.600	495.300	1.270.900	743.800	442.700	1.186.500	1.519.400	938.000	2.457.400
Gozdovi pri drugih OZD	41.000	37.000	78.000	—	—	—	41.000	37.000	78.000
Vse skupaj	816.600	532.300	1.348.900	743.800	442.700	1.186.500	1.560.400	975.000	2.535.400

TABELA št. 4
PLAN OBNOVE IN NEGE GOZDOV ZA LETO 1986

	Obnova gozdov			Nega gozdov		
	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
1. Tolmin	194	145	339	960	687	1.647
2. Bled	141	210	351	823	661	1.484
3. Kranj	130	482	612	701	1.215	1.916
4. Ljubljana	156	432	588	1.068	2.073	3.141
5. Postojna	601	575	1.176	1.426	1.246	2.672
6. Kočevje	223	57	280	1.045	413	1.458
7. Novo mesto	208	217	425	1.993	1.184	3.177
8. Brežice	46	45	91	696	436	1.132
9. Celje	72	167	239	634	1.300	1.934
10. Nazarje	136	138	274	494	441	935
11. Slovenj Gradec	139	171	310	1.005	932	1.937
12. Maribor	235	274	509	1.541	1.489	3.030
13. Murska Sobota	69	11	80	400	129	529
Radgona	54	26	80	263	48	311
14. Kras	11	100	111	142	203	345
Skupaj	2.415	3.050	5.465	13.191	12.457	25.648
Gozdovi pri drugih OZD	226	-	226	655	-	655
Vse skupaj	2.641	3.050	5.691	13.846	12.457	26.303

ha

SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST ZA GOZDARSTVO
SR SLOVENIJE

TABELA št. 5a
PLAN MELIORACIJ GOZDOV IN POGOZDOVANJA
TER VZDRŽEVANJA NASADOV ZA LETO 1986

	ha								
	Direktna premena			Indirektna premena			Melioracije gozdov skupaj		
	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
1. Tolmin	15	50	65	344	598	942	359	648	1.007
2. Bled	1	—	1	5	—	5	6	—	6
3. Kranj	12	68	80	18	85	103	30	153	183
4. Ljubljana	22	96	118	—	8	8	22	104	126
5. Postojna	22	38	60	40	72	112	62	110	172
6. Kočevje	76	17	93	63	55	118	139	72	211
7. Novo mesto	19	68	87	26	138	164	45	206	251
8. Brežice	2	177	179	—	150	150	2	327	329
9. Celje	38	44	82	—	64	64	38	108	146
10. Nazarje	4	15	19	—	—	—	4	15	19
11. Slovenj Gradec	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Maribor	1	19	20	5	79	84	6	98	104
13. Murska Sobota	10	18	28	80	100	180	90	118	208
Radgona	7	5	12	—	3	3	7	8	15
14. Kras	12	52	64	394	234	628	406	286	692
Skupaj Gozdovi pri drugih OZD	241	667	908	975	1.586	2.561	1.216	2.253	3.469
	30	—	30	30	—	30	60	—	60
Vse skupaj	271	667	938	1.005	1.586	2.591	1.276	2.253	3.529

TABELA št. 5b
PLAN MELIORACIJ GOZDOV IN POGOZDOVANJA
TER VZDRŽEVANJA NASADOV ZA LETO 1986

ha

	Pogozdovanje			Vzdrževanje nasadov		
	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vsi gozdovi
1. Tolmin	-	-	-	41	185	226
2. Bled	-	-	-	-	-	-
3. Kranj	-	10	10	161	426	587
4. Ljubljana	-	-	-	41	168	209
5. Postojna	-	-	-	151	180	331
6. Kočevje	-	-	-	607	130	737
7. Novo mesto	-	-	-	86	305	391
8. Brežice	8	20	28	51	1.533	1.584
9. Celje	3	4	7	253	297	550
10. Nazarje	-	-	-	20	53	73
11. Slovenj Gradec	-	-	-	-	12	12
12. Maribor	26	-	26	91	174	265
13. Murska Sobota	-	-	-	32	60	92
Radgona	-	1	1	158	20	178
14. Kras	-	-	-	83	471	554
Skupaj	37	35	72	1.775	4.014	5.789
Gozdovi pri drugih OZD	-	-	-	150	-	150
Vse skupaj	37	35	72	1.925	4.014	5.939

SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST ZA GOZDARSTVO
SR SLOVENIJE

TABELA št. 6
PLAN NOVOGRADENJ IN REKONSTRUKCIJ GOZDNIH CEST ZA LETO 1986

km

	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Novogradnja Vsi gozdovi	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Rekonstrukcija Vsi gozdovi	Družbeni gozdovi	Zasebni gozdovi	Vse skupaj Vsi gozdovi
1. Tolmin	11,6	9,2	20,8	2,0	0,8	2,8	13,6	10,0	23,6
2. Bled	12,0	12,0	24,0	—	—	—	12,0	12,0	24,0
3. Kranj	6,2	10,8	16,7	1,1	9,0	10,1	7,3	19,5	26,8
4. Ljubljana	14,3	23,0	37,3	1,5	4,8	6,3	15,8	27,8	43,6
5. Postojna	10,0	10,0	20,0	—	—	—	10,0	10,0	20,0
6. Kočevje	14,1	18,8	32,9	0,3	1,5	1,8	14,4	20,3	34,7
7. Novo mesto	8,0	6,0	14,0	2,0	4,0	6,0	10,0	10,0	20,0
8. Brežice	3,6	9,0	12,6	5,0	—	5,0	8,6	9,0	17,6
9. Celje	12,0	11,0	23,0	4,0	5,0	9,0	16,0	16,0	32,0
10. Nazarje	9,8	6,7	16,5	0,8	2,3	3,1	10,6	9,0	19,6
11. Slovenj Gradec	12,7	10,8	23,5	2,2	5,5	7,7	14,9	16,3	31,2
12. Maribor	9,8	6,2	16,0	3,0	5,0	8,0	12,8	11,2	24,0
13. Murska Sobota	—	—	—	1,5	0,3	1,8	1,5	0,3	1,8
Radgona	—	—	—	—	0,5	0,5	—	0,5	0,5
14. Kras	2,0	16,0	18,0	—	—	—	2,0	16,0	18,0
Skupaj Gozdovi pri drugih OZD	126,1	149,2	275,3	23,4	38,7	62,1	149,5	187,9	337,4
	—	—	—	3,0	—	3,0	3,0	—	3,0
Vse skupaj	126,1	149,2	275,3	26,4	38,7	65,1	152,5	187,9	340,4

TABELA št. 7
VREDNOST PLANIRANIH VLAGANJ V GOZDOVE ZA LETO 1986

000 din

	Obnova, nega in varstvo gozdov	Melioracije gozdov in pogozdovanje	Odkazovanje, urejanje in ostala poraba sred. za GBR	Gojenje, var. in urejanje gozdov skupaj (1 + 2 + 3)	Gradnja gozdnih cest	Vsa vlaganja v gozdove skupaj (4 + 5)
1. SGG Tolmin	256.000	173.400	212.100	641.500	311.300	952.800
2. GG Bled	218.000	400	111.000	329.400	271.800	601.200
3. GG Kranj	359.100	96.000	195.200	650.300	238.000	888.300
4. GG Ljubljana	630.200	63.100	324.200	1.017.500	273.200	1.290.700
5. GG Postojna	394.200	69.300	96.800	560.300	260.000	820.300
6. GG Kočevje	177.200	100.400	232.200	509.800	375.600	885.400
7. GG Novo mesto	443.400	129.200	183.300	755.900	204.000	959.900
8. GG Brežice	142.500	229.800	152.300	524.600	100.900	625.500
9. GG Celje	247.500	80.300	104.300	432.100	195.800	627.900
10. GG Nazarje	181.800	20.500	166.200	368.500	193.700	562.200
11. LESNA Slov. Gradec	254.100	1.400	133.000	388.500	241.900	630.400
12. GG Maribor	487.300	52.600	128.700	668.600	330.000	998.600
13. GLG Murska Sobota	65.400	41.800	9.600	116.800	10.200	127.000
KK Radgona	25.300	10.500	5.600	41.400	5.300	46.700
14. ZPMK Sežana	150.400	169.200	131.800	451.400	82.300	533.700
Skupaj	4.032.400	1.237.900	2.186.300	7.456.600	3.094.000	10.550.600
Gozdovi pri drugih OZD	121.300	29.600	54.500	205.400	17.400	222.800
Vse skupaj	4.153.700	1.267.500	2.240.800	7.662.000	3.111.400	10.773.400

**Samoupravna interesna
skupnost za gozdarstvo
SR Slovenije**

**Sklep
o dodelitvi sredstev udeležencem
razpisa za sofinanciranje
melioracij gozdov in pogozdovanj
ter odpiranje gozdov z gozdnimi
cestami v letu 1986**

I.

V skladu s finančnim načrtom skupnosti za gozdarstvo za leto 1986 se bo v tem letu porabilo za melioracije gozdov in pogozdovanja 1.187.007.000 din in za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami 200.000.000 din.

II.

Sredstva za melioracije gozdov in pogozdovanja v znesku 1.187.007.000 din se s tem sklepom dodeli udeležencem razpisa, in sicer v skladu s kriteriji, navedenimi v točki A 1.2. osnov in meril za dodeljevanje sredstev skupnosti za gozdarstvo Slovenije za vlaganja v gozdove in upoštevanju, da znaša strošek za delovni dan, upoštevajoč pri tem 8 urni delovni dan, za dela pri melioracijah gozdov in pogozdovanj do 18.000 din.

III.

Sredstva za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami v znesku 200.000.000 din se dodeli udeležencem razpisa v skladu s kriteriji, navedenimi v točki B 1.2. osnov in meril za dodeljevanje sredstev skupnosti za gozdarstvo Slovenije za vlaganja v gozdove.

IV.

V skladu z določili II. in III. točke tega sklepa se posameznim udeležencem razpisa za melioracije gozdov in pogozdovanja in za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami v letu 1986 dodelijo sredstva do naslednjih zneskov:

Udeleženci razpisa	Sredstva za melioracijo gozdov in pogozdovanje din	Sredstva za odpiranje gozdov z gozdnimi cestami din
1. SGG Tolmin	173.419.000	24.600.000
2. GG Bled	3.540.000	6.000.000
3. GG Kranj	83.780.000	13.200.000
4. GG Ljubljana	57.286.000	26.200.000
5. GG Postojna	70.200.000	10.000.000
6. GG Kočevje	71.957.000	11.800.000
7. GG Novo mesto	93.212.000	19.000.000
8. GG Brežice	191.160.000	16.200.000
9. GG Celje	79.052.000	12.200.000
10. GG Nazarje	12.980.000	9.000.000
11. LESNA Slovenj Gradec	7.080.000	5.200.000
12. GG Maribor	58.987.000	15.800.000
13. GLG Murska Sobota	74.340.000	11.000.000
14. KK Radgona	34.208.000	—
15. ZPMK Sežana	169.200.000	19.800.000
16. SNEŽNIK Koč. Reka	4.870.000	—
17. MERCATOR – Lj. mlekar.	1.736.000	—
	~ 1.187.007.000	200.000.000

V znesku sredstev za melioracije gozdov in pogozdovanja je všteti tudi znesek 5.300.000 din za osnivanje semenske plantaže pri Gozdnem gospodarstvu Postojna.

V.

Pogodbene pravice in obveznosti med posameznimi udeleženci razpisa in skupnostjo za gozdarstvo se v skladu z osnovami in merili za dodeljevanje sredstev skupnosti za gozdarstvo Slovenije za vlaganja v gozdove uredijo s posebnimi pogodbami.

VI.

Pogodbena razmerja po tem sklepu ureja izvršilni odbor skupščine skupnosti za gozdarstvo.

PREDSEDNIK SKUPŠČINE
SKUPNOSTI ZA GOZDARSTVO
Ivan Videnič

Samoupravna interesna
skupnost za gozdarstvo
SR Slovenije

Sklep
o zagotovitvi sredstev za
sofinanciranje dejavnosti
posebnega družbenega pomena
na kraškem gozdnogospodarskem
območju v letu 1986

I.

Za varovalne in lesno-proizvodno manj pomembne gozdove na kraškem gozdnogospodarskem območju 163.004.395 din in sicer za:

1. Varstvo gozdov
pred boleznimi
in škodljivci	1.929.708 din
2. Gradnjo in vzdrževanje
protipožarnih zidov
in presek	83.747.787 din
3. Obnovo gozdov
na pogoriščih	7.738.947 din
4. Odkazilo	69.587.953 din

II.

Za urejanje gozdov na kraškem gozdnogospodarskem območju 76.860.605 din.

III.

Skupni obseg sredstev, ki jih bo za namene v točkah I. in II. v letu 1986 SIS za gozdarstvo SR Slovenije zagotovila Zavodu za pogozdovanje in melioracijo Krasa, Sežana znaša 239.865.000 din.

PREDSEDNIK SKUPŠČINE
SKUPNOSTI ZA GOZDARSTVO
Ivan Videnič

BILANCA PRIHODKOV IN ODHODKOV za leto 1985

I. PRIHODKI:

- preneseni del presežka prihodkov iz preteklega leta		5.690.485,80
- 20 % prispevek TOZD po 12. členu zakona o gozdovih		25.984.525,00
- 5 % prispevek TOK po 13. členu zakona o gozdovih		42.188.219,50
- 1 % prispevek TOZD s področja primarne in kemične predelave lesa		149.331.944,45
- obresti od kreditov za		
- gozdnobiološka vlaganja	517.960,50	
- gradnjo gozdnih cest	6.377.743,50	6.895.704,00
- obresti iz anuitet po prevzetih kreditih - 32. člen zakona		156.401,50
- obresti iz anuitet po prevzetih kreditih od JPB Beograd		47.592,00
- obresti iz anuitet po prevzetih kreditih - 27. člen zakona		374.981,50
- obresti od vezanih sredstev pri ZHKS		2.327.517,50
- drugi prihodki:		
- parske izravnave	0,65	
- obresti 84 od stran. prisp.	124,50	
- plač. prisp. Gröl	803,00	928,15

SKUPAJ PRIHODKI	232.998.299,40
-----------------	----------------

II. ODHODKI:

- izplačana sredstva GG brez obveznosti vračila za gozdnobiološka vlaganja	133.843.162,00
- sofinanciranje strokovnih revij GOZDARSKI VESTNIK in LES	3.366.000,00
- izplačana sredstva po SS za MDB	2.630.921,00
- izplačana sredstva po SS za varstvo okolja	120.000,00
- pisarniški material	222.484,50
- PTT storitve - znamke	20.971,00
- tekoče vzdrževanje osnovnih sredstev	51.150,00
- fotokopiranje in razmnoževanje	436.518,00
- študentje in raziskave	5.217.719,00
- najemnina za poslovne prostore	553.500,00
- opravljene storitve Splošnega združenja gozdarstva Slovenije	270.000,00
- pogodbe o delu - voljeni funkcionar	168.256,00
- pogodbe o delu - gozdarski inšpektorji	335.783,00
- reprezentančni stroški	47.399,00
- amortizacija	191.902,00
- časopisi, revije, objave in druge publikacije	109.545,00

- bančne storitve	3.382.683,50
- storitve SDK	149.143,00
- plačane obresti od obroka po kreditu - 32. člen zakona	3.215,00
- dnevnice za službena potovanja	161.813,00
- nočnine v Jugoslaviji	1.473,50
- prevozni stroški za službena potovanja	42.600,00
- nadomestilo za uporabo lastnih avtomobilov	61.998,00
- nadomestilo zaslužka kmetom	31.611,00
- nadomestilo stroškov za prevoz na delo in z dela	68.667,50
- izdatki za prehrano delavcev med delom	154.360,00
- drugi odhodki:	
- izplačana razlika Zavodu Sežana po kolavdaciji del za leto 1984	485.600,00
- priznane kreditne obresti	194,00
- parske izravnave	33,15
- dopolnilno delo - voljeni funkcionar	108.695,50
- sredstva za delovno skupnost	9.302.000,00
- prispevki iz prihodkov:	
- obrač. od dopolnilnega dela	22.230,00
SKUPAJ ODHODKI	161.561.627,65
PRESEŽEK PRIHODKOV	71.436.671,75

Program gozdarskih radijskih oddaj za september in oktober 1986

1. <i>Vegetativno razmnoževanje topolov in drugih drevesnih vrst</i>	Vlado Jenko, dipl. inž., Brežice, Trdinova 4
2. <i>Varovanje pomladka pri sečnji in spravi lesa</i>	dr. Franjo Kordiš, Idrija, Volfovo stop. 3
3. <i>Čas pogozdovanja</i>	mag. Vlado Eleršek, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Ljubljana
4. <i>Načelo trajnosti pri gospodarjenju z gozdovi</i>	dr. Franjo Gašperšič, Ljubljana, VTOZD Gozdarstvo, Večna pot
5. <i>Razvoj našega gozdnega in lesnega gospodarstva</i>	Alojz Funkl, dipl. inž., Ljubljana, Bičevje 7
6. <i>Naš odnos do gozda</i>	Igor Dakskobler, dipl. inž., Tolmin, Soško gozdno gospodarstvo
7. <i>Življenjski in delovni pogoji gozdnih delavcev, drvarjev na Pokljuki in Jelovici</i>	Ivan Veber, dipl. inž., Bohinjska Bistrica, TOZD Gozdarstvo
8. <i>Pomen gozda za rekreacijo</i>	Anton Prelesnik, dipl. inž., Kočevje, TOZD Gozdarstvo
9. <i>Izkoristek drv za kurjavo</i>	prof. Zdravko Turk, inž., Ljubljana, Rožna dolina, C. XVII-21

Program pripravil
Franjo Jurhar

Ugotavljanje raziskovalnih potreb na SGG Tolmin

Iztok Koren*

Koren, I.: Ugotavljanje raziskovalnih potreb na SGG Tolmin, Gozdarski vestnik, 44, 1986, 7-8, str. 277, v slovenščini.

Naloga ugotavlja, kaj meni o raziskovalnem delu vodilno in strokovno osebje na SGG, ter kako naj bo to delo organizirano. V DO obstaja velik interes za raziskovalno delo, različno po posameznih področjih gozdarstva. Raziskave bolj zanimajo mlajše strokovnjake. Raziskovalno delo je možno organizirati v okviru obstoječih oddelkov in TOZD gozdarstva ali z ustanovitvijo posebnega raziskovalnega oddelka.

Koren, I.: Research needness in SGG Tolmin, Gozdarski vestnik, 44, 1986, 7-8, p. 277, in Slovene.

Management's opinions about organization of research work is represented. In the enterprise is a great interest for research, specially among Young ingeneers and experts. The research could be included in various BOALs of special research division could be organized.

1.0. UVOD

1.1. Opredelitev problema

Na Soškem gozdnem gospodarstvu smo želeli podrobneje analizirati raziskovalno delo, katero naj bi se odvijalo v okviru delovne organizacije. Samo področje SGG je za raziskovalno delo zelo zanimivo, saj obstajajo trajne raziskovalne ploskve tu že desetletja. Republiške raziskovalne organizacije so opravile na našem področju vrsto zanimivih nalog od nega gozda do proučevanja žičnega spravila. Prav tako je Soško gozdno gospodarstvo zaradi svojih posebnosti udeleženo tudi v večini nalog »republiškega« pomena.

Sodelovanje strokovnjakov SGG z republiškimi raziskovalnimi ustanovami je vzorno.

Manj pa je raziskav, ki jih opravijo strokovnjaki SGG znotraj delovne organizacije. Nekaj raziskav se opravi v okviru strokovnih nalog, sicer pa so ostale raziskave nastale kot rezultat nemirnega raziskovalnega duha posameznikov. Letno se izdelata le ena do dve nalogi, kar je v primerjavi s številom strokovnega osebja zelo malo. V zadnjih letih sta bili pomembnejši dve nalogi in sicer raziskava pragozda Bukov vrh, kot rezultat nekajletnega opazovanja in zbiranja podatkov, ter široka naloga, sestavljena iz več delnih nalog, o medsebojnem vplivu živalskega in rastlinskega sveta na Trnovski planoti. Vsekakor pa v delovni organizaciji ni izdelanega plana in prioritete raziskav, financiranje, rešena ni kadrovska problematika, način objave posameznih del itd.

Rezultati pričujoče analize nam bodo pomagali bolje organizirati raziskovalno delo v delovni organizaciji.

1.2. Cilji raziskave

Postavili smo si dva cilja:

a) Splošni cilj:

– ugotoviti, kaj strokovnjaki SGG menijo o raziskovalnem delu, če je le-to potrebno in kako naj bi bilo organizirano.

b) Posebni cilj:

– ugotoviti, na katerih področjih gozdarstva bi opravljali raziskave, katere bi bile samostojne, katere v povezavi z republiškimi raziskovalnimi organizacijami in katerim raziskavam bi se odpovedali;

– izdelati katalog raziskovalnih nalog.

1.3. Delovna hipoteza

Glede na poznavanje razmer v delovni organizaciji smo postavili delovno hipotezo v treh delih:

– na Soškem gozdnem gospodarstvu obstaja zanimanje za raziskovalno delo;

– zanimanje za raziskovalno delo se razlikuje po posameznih področjih gozdarstva;

– mlajši strokovnjaki SGG se bolj zanimajo za raziskovalno delo.

2.0. METODIKA

2.1. Raziskovalna metoda

Nalogo smo izvedli z metodo ankete.

Anketo smo skušali sestaviti čim bolj enostavno.

* I. K., gozd. inž., SGG Tolmin, 65220 Tolmin

Udeleženci so odgovarjali na tri vrste vprašanj:

a) Na prvi sklop vprašanj se je odgovarjalo le z »da« ali »ne«. Poleg odgovora »da« ali »ne« so udeleženci lahko zraven pripisali svoje mnenje o vprašanju oz. odgovorili na vprašanje tudi s tekstom. Večina vprašanj je bila tega tipa.

b) Drugi sklop vprašanj so predstavljala »dodatna« vprašanja, na katere so udeleženci odgovarjali pisno. Ta vprašanja so se nanašala na prvi sklop, če je bil tam odgovor »da«.

c) Tretji sklop vprašanj so bili predlogi za konkretne raziskovalne naloge oziroma probleme, odgovarjalo se je pisno.

2.2. Anketni list

Anketni list je obsegal štiri strani teksta in je sestavljen iz treh delov:

a) Glava obsega podatke o anketirancu, poleg imena in priimka vsebuje podatke o delovnih nalogah in podatke o temeljni organizaciji.

b) Splošni del je obsegal 6 vprašanj. Tri vprašanja so kombinacija prvega in drugega sklopa vprašanj, tri iz prvega sklopa vprašanj. S splošnim delom ankete smo hoteli doseči splošni cilj raziskave.

c) Posebni del je obsegal štiri področja gospodarjenja z gozdom, kjer bi lahko vršili raziskave:

- ekologija, gojenje gozdov,
- urejanje gozdov,
- organizacija in ekonomika,
- pridobivanje lesa in gradnje.

2.3. Udeleženci ankete

Anketo smo razdelili vsem vodjem TOZD, vodjem priprave dela in vodjem oddelkov na DSSS. Udeleženci ankete so tako populacija strokovnega kadra z visokošolsko izobrazbo v delovni organizaciji. Takšen izbor je logičen, saj bi imel z raziskovalnim delom največ opravka prav anketirani strokovni kader. Omenjeno populacijo smo razdelili na dve delni populaciji in sicer mlajši in starejši strokovni kader, kjer se je upoštevala predvsem delovna doba posameznega strokovnjaka. Takšno delitev nam narekuje delovna hipoteza. Populacijo je bilo enostavno razdeliti, enot katere ne bi mogli uvrstiti v eno od delnih populacij ni bilo.

2.4. Obdelava podatkov

Podatki so obdelani ročno. V anketi je zajeta celotna populacija strokovnjakov, zato

rezultatov nismo statistično testirali. Od statističnih metod smo uporabili le absolutne in relativne frekvence odgovorov na vprašanja.

3.0. REZULTATI

3.1. Uspeh in odzivnost na anketo

Na anketo je odgovorilo 27 povabljenih, štirje na anketo niso odgovorili. Uspeh ankete je tako 84 %. Opravka imamo z veliko velikostjo vzorca, zato bomo vseeno naš vzorec obravnavali kot populacijo. Delna populacija mladih obsega 15 anketirancev (56 %), delna populacija starih obsega 12 anketirancev (44 %).

Poleg uspeha ankete nas je zanimala tudi odzivnost anketirancev, oziroma kako intenzivno so udeleženci odgovarjali na vprašanja. Kot merilo smo vzeli število posameznih mnenj pri odgovorih »da«, »ne«, število dodatnih odgovorov in predlogov.

Na mnenja, odgovore in predloge udeležencu ankete ni bilo treba nujno odgovoriti, še posebno to velja za mnenja, katere so anketiranci samoiniciativno pripisovali k »skopim« odgovorom »da« in »ne«. Odzivnost oziroma zainteresiranost za anketo smo tako ocenili prav iz teh »nenujnih« odgovorov.

Relativni odgovori so izračunani za vsako celico tako, da smo absolutne frekvence primerjali s skupnim številom možnih mnenj, dodatnih odgovorov oz. predlogov.

Skupna odzivnost je 21 %. Odzivnost na splošni del je visoka 34 % v primerjavi s posebnim delom - 17 %. Po vrsti odgovorov prednjačijo dodatni odgovori, kar je posledica same metodologije izdelave ankete (69 %), sledijo predlogi (36 %) in mnenja (7 %), katera pa so bila, kot smo že omenili, neobvezna.

Če podrobneje analiziramo odzivnost na posebni del ankete, vidimo da poteka po sledečem zaporedju:

1. urejanje gozdov	55 %
2. pridobivanje lesa in gradnje	14 %
3. ekologija in gojenje	13 %
4. organizacija in ekonomika	9 %

Daleč najvišji odstotek odzivnosti je pri urejanju gozdov, to pomeni, da so vprašanja iz sklopa urejanja najbolj aktivirala udeležence ankete. Odzivnost pri pridobivanju in gojenju je podobna, dočim je pri sklopu vprašanj iz organizacije in ekonomike manjša.

V smislu delovne hipoteze smo analizirali odzivnost v primerjavi obeh delnih populacij anketirancev. Po skupni odzivnosti prevladu-

Področje	Delna populacija	Odgovori							
		Skupaj področja		Mnenja		Dodatni odgovori		Predlogi	
Frekvenca		f	%	f	%	f	%	f	%
Skupaj odgovori	mladi	106	23	29	9	54	72	23	38
	stari	70	19	15	6	39	65	16	33
	skupaj	176	21	44	7	93	69	39	36
Splošni del	mladi	37	35	5	8	32	71		
	stari	27	32	4	8	23	64		
	skupaj	64	34	9	8	55	68		
Gojenje	mladi	21	18	13	12			8	53
	stari	6	6	1	1			5	42
	skupaj	27	13	14	7			13	48
Urejanje	mladi	25	56			22	73	3	20
	stari	20	56			16	67	4	33
	skupaj	45	56			38	70	7	26
Ekonomika	mladi	9	9	4	4			5	33
	stari	8	10	5	7			3	25
	skupaj	17	9	9	6			8	30
Pridobivanje	mladi	14	16	7	9			7	47
	stari	9	13	5	8			4	33
	skupaj	23	14	12	9			11	41

je mlajša populacija – 23 % : 19 %. Tudi po vrstah odgovorov prevladuje mlajša populacija, prevladuje v posebnem delu – 19 % : 15 % in splošnem delu – 35 % : 32 %. V posebnem delu prevladuje odzivnost mlajše populacije na vseh področjih razen pri ekonomiki. Vse razlike med odzivnostjo mlajše, nasproti starejši populaciji anketirancev so majhne.

3.2. Splošni del

V tabeli 2 so prikazane absolutne in relativne frekvence prvega sklopa vprašanj, to so tista, na katera odgovarjamo z »da« ali »ne«. Relativne frekvence so izračunane za vsako delno populacijo posebej in posebej za celotno populacijo.

Vprašanja so sledeča:

1. Ali smatrate, da so v okviru SGG potrebne aplikativne raziskave?

2. Ali menite, da SGG potrebuje razvojni raziskovalni oddelek?

2 a. Ali mislite, da imamo ustrezne kadre v okviru SGG?

2 b. Ali mislite, da je za ljudi v razvojno-raziskovalnem oddelku potrebno dodatno znanje?

3. Ali smatrate, da je raziskovalno delo možno organizirati v okviru obstoječih oddelkov in TOZD gozdarstva?

3 a. Ali menite, da je potrebno namestiti človeka, ki bi usmerjal in koordiniral tako organizirano raziskovalno delo?

4. Ali mislite, da bi bilo dobro, da pri raziskavah; ki jih izvajata Inštitut in Fakulteta, sodeluje tudi SGG?

5. Ali na AOP potrebujemo gozdarskega inženirja?

6. Ali menite da potrebujemo ekonomsko usmerjenega gozdarskega inženirja, ki bi se ukvarjal z ekonomiko poslovanja?

Če na splošno vzamemo odgovor »da« za nekaj pozitivnega v smislu raziskovalnega dela, oziroma da velja tak odgovor za zanimanje za raziskovalno delo, lahko rečemo, da za raziskovalno delo vlada zanimanje, saj je kar 71 % odgovorov pozitivnih. Pri delni populaciji mladih vlada za raziskovalno delo nekoliko večje zanimanje (73 % : 69 %).

Večina anketirancev je mnenja, da so v okviru SGG potrebne aplikativne raziskave in da moramo sodelovati z republiški raziskovalnimi organizacijami. Pri delu na AOP pa potrebujemo gozdarskega inženirja. Ta sklop vprašanj ima najmanj negativnih odgovorov.

Smiselno sta povezani vprašanja 2 in 3. Na vprašanje kako naj bo organizirano raziskovalno delo, ali kot samostojen oddelek ali v

Št. vprašanja	Delna populacija	Odgovori							
		Skupaj vprašanja		Da		Ne		Ni odgovora	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Skupaj	mladi	135		98	73	19	14	18	13
	stari	108	100	74	69	23	21	11	10
	skupaj	243		172	71	42	17	29	12
1	mladi	15		13	87	1	7	1	6
	stari	12	100	11	92	1	8	–	–
	skupaj	27		24	89	2	7	1	4
2	mladi	15		11	73	4	27	–	–
	stari	12	100	4	33	8	67	–	–
	skupaj	27		15	56	12	44	–	–
2 a	mladi*	15		11	74	–	–	4	27
	stari	12	100	8	67	1	8	3	25
	skupaj	27		19	70	1	4	7	26
2 b	mladi	15		11	73	–	–	4	27
	stari	12	100	7	58	2	17	3	25
	skupaj	27		18	67	2	7	7	26
3	mladi	15		9	60	5	33	1	7
	stari	12	100	9	75	3	25	–	–
	skupaj	27		18	66	8	30	1	4
3 a	mladi	15		6	40	4	27	5	33
	stari	12	100	4	33	3	25	5	42
	skupaj	27		10	37	7	26	10	37
4	mladi	15		14	93	–	–	1	7
	stari	12	100	11	92	1	8	–	–
	skupaj	27		25	92	1	4	1	4
5	mladi	15		14	93	–	–	1	7
	stari	12	100	11	92	1	8	–	–
	skupaj	27		25	92	1	4	1	4
6	mladi	15		9	60	5	33	1	7
	stari	12	100	9	75	3	25	–	–
	skupaj	27		18	66	8	30	1	4

v okviru obstoječih oddelkov, je najtežje odgovoriti, saj obe vprašanji vsebujeta največ negativnih odgovorov. Do takega rezultata pridemo tudi zato, ker vprašanji izključujeta druga drugo. Rekli bi lahko, da je raziskovalno delo možno organizirati v okviru SGG na oba načina. Podobne odgovore je doživelo tudi 6. vprašanje – ekonomsko usmerjenega gozdarja potrebujemo, čeprav 30 % anketirancev meni, da ga ne potrebujemo.

Večina anketirancev, ki je odgovorila na vprašanji 2 a in 2 b je mnenja, da imamo na SGG ustrezne kadre za raziskovalno delo, le da ti kadri potrebujejo tudi dodatno znanje.

O umestnosti koordinatorskega raziskovalnega dela, če bi bilo le to organizirano v okviru obstoječih oddelkov in TOZD gozdarstva, so

mnenja deljena. Več anketirancev pa smatra, da je koordinator potreben (37 % : 26 %).

V pozitivnih oziroma negativnih odgovorih enkrat prevladuje ena, drugič druga delna populacija. Izjema je drugo vprašanje, ki govori o samostojnem raziskovalnem oddelku, starejša delna populacija je odločno proti ustanovitvi takega oddelka.

Na dodatno vprašanje, kaj anketiranci pričakujejo od aplikativnih raziskav v okviru SGG, smo izločili tri sklope odgovorov.

a) 59 % anketirancev pričakuje racionalizacijo, optimizacijo gospodarjenja, večjo izkoriščenost oz. manjše stroške poslovanja.

b) 30 % anketirancev je dalo širši odgovor: pričakuje reševanje vseh strokovnih problemov iz prakse, oziroma delo v praksi.

c) 11 % anketirancev pričakuje izboljšanje stanja gozdov, večje znanje o naravi gozda in upa, da bomo s pomočjo raziskovalnega dela pustili boljše gozdove zanamcem.

O velikosti in kadrovske strukturi raziskovalnega oddelka so mnenja različna, največ odgovorov se zavzema za 2–3 gozdarske inženirje, katerim bi bila v pomoč gozdarski tehnik in operativci.

Zanimivi so tudi dodatni odgovori o tem, kako naj izgleda sodelovanje pri raziskovalnem delu med SGG in republiški gozdarski raziskovalnimi ustanovami:

a) 30 % anketirancev meni, da bi bilo sodelovanje le pri zbiranju podatkov, objektov, temmatike in pomoč pri obdelavi podatkov.

b) 30 % anketirancev meni:

- da mora biti sodelovanje enakopravno v vseh fazah raziskav;

- da bi sodelovali le na področjih, ki so za nas zanimiva (aplikacije);

- da bi republiške ustanove sodelovale le pri delu problema, ki ga sami ne moremo rešiti;

- da bi republiške ustanove sodelovale s strokovno pomočjo, mentorstvom, izobraževanjem in nudile svoje laboratorije.

c) 19 % odgovorov je manj zanimivih in jih ne moremo uvrstiti v neke sklope.

d) 21 % anketirancev na vprašanje ni odgovorilo.

Na vprašanje če potrebujemo koordinatorja raziskovalnega dela in gozdarskega inženirja na AOP smo dobili dva mnenja in sicer: niti za koordinatorja, niti za inženirja na AOP ne potrebujemo človeka. Če združimo ta dva mnenja, dobimo zanimiv predlog, da bi potrebovali gozdarskega inženirja, ki bi delal na AOP in bil koordinator raziskovalnega dela.

Na vprašanje, če potrebujemo ekonomsko usmerjenega gozdarja, ki bi se ukvarjal z ekonomiko poslovanja, smo dobili nekaj mnenj. Naj omenim najzanimivejše: ekonomske analize naj bi vršil vodja TOZD, ki je že po stroki gozdarski inženir, saj bi se le-ta moral bolj zanimati za ekonomsko plat poslovanja TOZD.

3.3. Posebni del

3.3.1. Ekologija, gojenje gozdov

V tabeli 3 so podobno kot v predhodni tabeli podane absolutne in relativne frekvence posameznih vprašanj. Vprašanja so obliko-

vana kot naslovi raziskovalnih nalog, udeleženci ankete so odgovarjali na splošno vprašanje ali smatrajo, da so potrebne domače raziskave, z »da« ali »ne«.

1. Pomladitvena ekologija glavnih drevesnih vrst v posameznih gozdnih združbah.

2. Uravnavanje odnosov na relaciji gozd–divjad.

3. Analiza umestnosti vnašanja iglavcev na tipična rastišča listavcev.

4. Analiza kvalitete stanja naših sestojev (število nosilcev funkcij in konkurentov in s tem povezani negovalni ukrepi).

5. Kako obnavljati pionirske gozdove listavcev?

6. Ali je fitocenološko potrebno raziskati celotno območje?

7. Optimalna gostota sadik na različnih rastiščih.

Pozitivnih odgovorov je 65 %, kar pomeni, da obstaja interes za raziskavami na biološkem področju. Nekoliko preseneča, da kar četrtina udeležencev ni odgovorila na vprašanje. Vedeti pa moramo, da so v anketirani populaciji določeni profili ljudi, ki z biološkim področjem gozdarstva nimajo nič opraviti.

Pri delni populaciji mladih vlada za raziskovalno delo s tega področja dosti večje zanimanje kot pri konkurenčni delni populaciji.

Odgovori so si močno podobni, z veliko večino pozitivnih odgovorov. Zaključimo lahko, da so anketiranci enotnega mnenja, da bi bilo potrebno raziskati vse probleme s področja ekologije in gojenja gozdov, kateri so navedeni v anketi.

V pozitivnih odgovorih, z izjemo četrtega, prevladuje mlajša delna populacija. Pri mladih je z večjim deležem negativnih odgovorov bilo deležno sedmo vprašanje. Sedmo vprašanje – optimalna gostota sadik na različnih rastiščih – ima največ negativnih odgovorov tudi pri starejši delni populaciji. Podobno izstopata tudi drugo in šesto vprašanje – odnosi gozd–divjad in fitocenološke raziskave. Vseeno pa je tudi večina starejše delne populacije za raziskave z biološkega dela gozdarstva.

Zanimiva so nekatera mnenja o raziskavah gozd–divjad, saj lepo pokažejo, da nekateri zelo dobro poznajo to problematiko, po drugi strani pa nekateri o teh problemih in raziskavah nimajo jasnih predstav.

Za raziskave, kako obnavljati pionirske gozdove listavcev in raziskave o optimalnih gostotah sadik na različnih rastiščih, so nekateri mnenja, da bi se te raziskave morale vr-

Št. vprašanja	Delna populacija	Odgovori							
		Skupaj vprašanja		Da		Ne		Ni odgovora	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Frekvenca									
Skupaj odgovori	mladi	106		73	70	9	8	23	22
	stari	84	100	49	58	11	13	24	29
	skupaj	189		122	65	20	10	47	25
1	mladi	15		12	80	—	—	3	20
	stari	12	100	8	67	—	—	4	33
	skupaj	27		20	74	—	—	7	26
2	mladi	15		11	73	1	7	3	20
	stari	12	100	6	50	3	25	3	25
	skupaj	27		17	63	4	15	6	22
3	mladi	15		11	73	1	7	3	20
	stari	12	100	8	67	—	—	4	33
	skupaj	27		19	71	1	4	7	25
4	mladi	15		8	53	2	13	5	34
	stari	12	100	7	58	1	8	4	34
	skupaj	27		15	56	3	11	9	33
5	mladi	15		11	73	1	7	3	20
	stari	12	100	9	75	—	—	3	25
	skupaj	27		20	74	1	4	6	22
6	mladi	15		11	73	1	7	3	20
	stari	12	100	6	50	3	25	3	25
	skupaj	27		17	63	4	15	6	22
7	mladi	15		9	60	3	20	3	20
	stari	12	100	5	42	4	33	3	25
	skupaj	27		14	52	7	26	6	22

šiti centralno, saj je to vseslovenski problem.

52 % anketirancev je na končno vprašanje podalo svoje predloge drugih raziskav, kakor tudi različna mnenja in zanimive predloge. Tak predlog je, da bi morali izdelati priručnik za ocenjevanje gozdov po vrstah poškodb (snegolomi, vetrolomi, sušenje, požari, divjad) z metodami ugotavljanja poškodb.

Iz ostalih predlogov bi izluščili tile nalogi:

1) Žled, gospodarjenje z ogroženimi sestoji, statika, vpliv redčenja na stojnost.

2) Problem jelke: umiranje, vnašanje, nado-

mestila.

Predlagatelji teh tem so si edini, da bi te probleme morali raziskati na republiški ravni.

3.3.2. Urejanje gozdov

Na področju urejanja smo postavili eno vprašanje:

1) Ali smatrate, da je potrebno raziskati uvajanje novih metod dela pri urejanju gozdov?

Frekvence odgovorov prikazuje tabela 4.

Frekvence odgovorov (Urejanje gozdov)

Tabela 4

Št. vprašanja	Delna populacija	Odgovori							
		Skupaj vprašanja		Da		Ne		Ni odgovora	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Frekvenca									
	mladi	15		12	80	—	—	3	20
	stari	12	100	9	75	2	17	1	8
	skupaj	27		21	77	2	7	4	16

Večina udeležencev ankete (77 %) se strinja, da bi morali proučiti vzorčne in druge novejšje metode pri urejevalskem delu na SGG. Podobno, kot smo že ugotovili, vlada pri delni populaciji mladih večje zanimanje za omenjene probleme.

Na vprašanje je starejša delna populacija anketirancev odgovorila z več negativnimi in manj pozitivnimi odgovori v primerjavi z mlajšimi anketiranci.

Na dodatno vprašanje kaj pričakujete od uvajanja novih metod je odgovorilo 74 % anketirancev. Od skupnega števila jih 70 % pričakuje:

- racionalizacijo, manjše stroške, večjo strokovnost dela, natančnejše podatke, večjo uporabnost načrtov ter zanimivejše delo.

Podano je bilo tudi zanimivo mnenje, da bi morala biti detailnost urejanja usklajena z ekonomsko vrednostjo gozdov.

Predlogov za nove raziskave na tem področju je prispelo sedem. Najzanimivejši so:

- Spremljanje tekočega prirastka v hirajočih sestojih jelke in ugotavljanje morebitne ogroženosti bukve z natančnejšimi analizami prirastka bukve.

- Prirastoslovne analize na naših rastiščih, ki jih drugod v Sloveniji ni (Gorica).

- Izdelava tarif za visokogorske gozdove.

3.3.3 Organizacija in ekonomika

Postavili smo šest vprašanj iz sklopa odgovorov dane in vprašanje za nove predloge raziskav:

1) Ali smatrate, da je potrebno preveriti našo organiziranost pri vodenju in načrtovanju proizvodnje?

2) Ali smatrate, da bi bilo potrebno raziskati in izdelati sistem vodenja, načrtovanja in evidence proizvodnje z računalnikom?

3) Ali smatrate, da bi bilo potrebno preveriti kakšen delež drvi v sortimentni strukturi še prenesemo?

4) Ali smatrate, da bi bilo potrebno podrobneje raziskati ekonomske zakonitosti našega poslovanja (stroškovne analize)?

5) Ali menite, da je potrebno raziskati možnost nagrajevanja delavcev glede na izkoristek delovnih ur, porabo energije, stroškov vzdrževanja in popravil in ne samo po količini opravljenega dela?

Frekvence odgovorov (Organizacija in ekonomika)

Tabela 5

Št. vprašanja	Delna populacija	Odgovori							
		Skupaj vprašanja		Da		Ne		Ni odgovora	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Frekvenca									
Skupaj odgovori	mladi	90		67	74	14	16	9	10
	stari	72	100	54	75	10	14	8	11
	skupaj	162		121	75	24	15	17	10
1	mladi	15		12	80	–	–	3	20
	stari	12	100	11	92	–	–	1	8
	skupaj	27		23	85	–	–	4	15
2	mladi	15		13	87	1	7	1	7
	stari	12	100	10	83	1	9	1	8
	skupaj	27		23	85	2	8	2	7
3	mladi	15		13	87	1	7	1	7
	stari	12	100	7	58	4	33	1	8
	skupaj	27		20	74	5	19	2	7
4	mladi	15		14	93	–	–	1	7
	stari	12	100	11	92	–	–	1	8
	skupaj	27		25	93	–	–	2	7
5	mladi	15		10	67	4	27	1	6
	stari	12	100	9	75	1	8	2	17
	skupaj	27		19	70	5	19	3	11
6	mladi	15		5	33	8	53	2	14
	stari	12	100	6	50	4	33	2	17
	skupaj	27		11	41	12	45	4	14

6) Ali mislite, da je potrebno raziskati, za koliko so dražji prevozi lesa, ker pri prevozu premalo uporabljamo priklopnike?

Frekvence odgovorov prikazuje tabela 5:

Zanimanje za raziskave s področja organizacije in ekonomike je zopet veliko – 75 % pozitivnih odgovorov. Delež anketirancev, ki ni odgovoril na vprašanja je podoben kot pri prejšnjih področjih. Za razliko od prejšnjih ugotovitev vlada pri ekonomskih raziskavah večji interes pri starejši delni populaciji anketirancev. Vzrok za to lahko iščemo predvsem v delovnih izkušnjah, poznavanju problematike, pa tudi v vodilnejših delovnih mestih starejših strokovnjakov.

Vprašanja o organiziranosti pri vodenju, načrtovanju proizvodnje in potrebi po stroškovnih analizah nimata negativnega odgovora, torej moramo imeti ti dve nalogi za prioritetni na tem področju. Tudi delež negativnih odgovorov za računalniško vodenje proizvodnje je nizek.

Nalogi o deležu v sortimentni strukturi in način nagrajevanja imata enak in nekoliko višji delež negativnih odgovorov (19 %), še vedno pa prevladujejo pozitivni odgovori.

Za nalogo o razlikah cen prevozov, ker preveč vozimo s solo kamioni, so udeleženci ankete mnenja, da ni potrebna (41 % : 45 % v korist negativnih odgovorov).

Pri vprašanju o nagrajevanju je proti predvsem mlajša delna populacija anketirancev, dočim je ta populacija odločno proti raziskavi o kamionskih prevozi in v skupnem seštevku tudi izloči omenjeno nalogo.

Pri starejši delni populaciji izstopa po večjem deležu negativnih odgovorov, v primerjavi z mlajšo populacijo, vprašanje o preverbi deleža drvi v sortimentni strukturi. Sicer so na tem področju bolj zainteresirani za posamezne naloge starejši anketiranci, za nekatere pa mlajši.

Na posamezna vprašanja so anketiranci podali tudi svoja mnenja, vendar v zelo majhnem številu, tako da jih ne moremo dati na skupni imenovalce pri nobenem vprašanju.

Anketiranci so podali 13 novih predlogov raziskav s področja organizacije in ekonomike – skupne zakonitosti ne moremo potegniti – kar nakazuje na široke možnosti raziskav na tem področju. Najzanimivejše so:

- ekonomičnost izdelave lesnega oglja iz redčenj
- ekonomičnost izkoriščanja drobnega teh. lesa iz redčenj v zasebnem sektorju
- organizacija dela in izkoriščenost strojev pri skupinskem delu v gozdu
- časovna in stroškovna odvisnost priprave dela v zasebnem sektorju glede na velikost posesti in vrsto sečnje in odkazila

Frekvence odgovorov (Pridobivanje lesa in gradnje)

Tabela 6

Št. vprašanja	Delna populacija	Odgovori							
		Skupaj vprašanja		Da		Ne		Ni odgovora	
Frekvenca		f	%	f	%	f	%	f	%
Skupaj odgovori	mladi	75		40	53	17	23	18	24
	stari	60	100	37	62	17	28	6	10
	skupaj	135		77	57	34	25	24	18
1	mladi	15		11	73	–	–	4	27
	stari	12	100	10	83	1	8	1	9
	skupaj	27		21	78	1	4	5	18
2	mladi	15		3	20	8	53	4	27
	stari	12	100	5	42	6	50	1	8
	skupaj	27		8	30	14	52	5	18
3	mladi	15		11	73	1	7	3	20
	stari	12	100	10	83	1	8	1	9
	skupaj	27		21	78	2	8	4	14
4	mladi	15		8	53	3	20	4	27
	stari	12	100	6	50	5	42	1	8
	skupaj	27		14	52	8	30	5	18
5	mladi	15		7	47	5	33	3	20
	stari	12	100	6	50	4	33	2	17
	skupaj	27		13	48	9	34	5	18

– iskanje rešitev v povezovanju z lesno industrijo pri pridobivanju lesa (sezonska menjava dela).

3.3.4. Pridobivanje lesa in gradnje

Postavili smo pet vprašanj iz sklopa odgovorov »da«, »ne« in vprašanje za nove predloge raziskav:

1) Ali smatrate, da je potrebno proučiti način gradnje vlak na terenih z različno matično podlago?

2) Ali smatrate, da bi bilo potrebno preveriti ali so vse v zadnjem času zgrajene ceste ekonomsko opravičene?

3) Ali smatrate, da bi bilo potrebno proučiti način polaganja prometnic v odvisnosti od načina spravila?

4) Ali mislite, da je potrebno proučiti negativne vplive gozdnih cest v ekološko občutljivih območjih?

5) Ali smatrate, da je potrebno preveriti, če panožni normativi za sečnjo in izdelavo v vseh primerih ustrezajo našim rastiščnim in sestojnim razmeram?

V primerjavi z ostalimi anketiranimi področji, področje pridobivanja odstopa. Pozitivnih odgovorov, oziroma potreb po teh raziskavah je le 57 %, odstopa tudi število anketirancev, ki niso odgovorili na vprašanje – delež je večji (18 %).

Če primerjamo delne populacije anketirancev, vidimo, da smatra te raziskave za potrebne predvsem starejša delna populacija anketirancev. Razlike med delnima populacijama so tu že znatne (9 %).

Vrsta gradnje vlak na terenih z različno matično podlago in vrsta polaganja prometnic v odvisnosti od vrste spravila sta nalogi, ki bosta morali imeti prioriteto na področju pridobivanja in gradenj.

Negativni vplivi cest v ekološko občutljivih območjih in preskus norm panožnega sporačuna sta nalogi, o katerih so mnenja deljena, odgovori so si zelo podobni, še vedno pa prevlada mnenje, da sta raziskavi potrebni.

Tako mlada, kot starejša delna populacija anketirancev je proti raziskavi o ekonomski upravičenosti izgrajenih cest. Večji interes do obeh prioritetenih raziskav je pokazala starejša delna populacija anketirancev, podobno velja tudi za preverbo panožnih normativov. Mlajša delna populacija anketirancev je dala več pozitivnih odgovorov le pri nalogi o kvarnih vplivih gozdnih cest na občutljivih ekosistemih.

Za obe prioritetni nalogi so štirje anketiranci menili, da bi se nalogi morali izdelati na ravni republike, podobno pa je en anketiralec za nalogo o škodljivih vplivih gozdnih cest.

Predloge za druge raziskave je podalo 40 % anketirancev. Posamezne predloge lahko povežemo v sledečo nalogo.

- proučiti razmejitev spravil (naloga SRS)
- razdeliti območje glede na vrsto spravila

- proučiti način polaganja prometnic v odvisnosti od načina spravila

- določiti mrežo gozdnih prometnic glede na vrsto spravila in ostalih faktorjev

- izdelati prioriteto gradenj.

4.0 ZAKLJUČKI

Anketa je uspela, odzivnost nanjo je bila dobra, največja na splošni del ankete, pri posebnem delu je odzivnost največja s področja urejanja gozdov. Večje zanimanje za anketo je bilo pri mlajši delni populaciji anketirancev, razlike so majhne.

Zanimanje za raziskovalno delo v okviru SGG je veliko, večje pri mlajši populaciji anketirancev. Prevladuje tudi mnenje, da bi pri raziskovalnem delu morali sodelovati z republiški raziskovalnimi organizacijami.

Raziskovalno delo je možno organizirati na dva načina, s tem da se ustanovi poseben raziskovalni oddelček ali pa da se raziskave vrše v okviru obstoječih oddelkov in TOZD gozdarstva. V zadnjem primeru, bi potrebovali koordinatorske raziskovalnega dela, kateri bi lahko hkrati delali tudi na AOP.

Interes za raziskave obstaja na vseh področjih gozdarstva, če primerjamo vse možne odgovore, je zanimanje po področjih različno. Največje je na področju urejanja gozdov, najmanjše pri pridobivanju lesa in gradnjah.

Mlajšo populacijo anketirancev bolj zanima raziskovalno delo in problemi s področja gojenja, ekologije in urejanja gozdov, dočim starejšo populacijo bolj zanima ekonomika, organizacija, pridobivanje lesa in gradnje. Vzroke za različno zanimanje delnih populacij strokovnjakov lahko iščemo pri mlajših v še svežem šolskem znanju, pri starejših pa predvsem v delovnih izkušnjah in službenem položaju.

Na osnovi ankete smo določili prioriteto posameznim nalogam, nekatere smo izločili, na podlagi predlogov določili nove naloge in opredelili katere naloge bi lahko opravili sami in katere so bolj domena republiških raziskovalnih institucij.

Globina zaseka pri podiranju drevja

Marjan Lipoglavšek*

Lipoglavšek, M.: Globina zaseka pri podiranju drevja, *Gozdarski vestnik*, 44, 1986, 7-8, str. 286, v slovenščini, lit. 17.

Sestavek teoretično razglablja o globini zaseka in o načinih njenega določanja. Prikazuje določila o tej pomembni podrobnosti tehnike dela pri podiranju v številnih domačih in tujih virih. Za gozdarsko prakso in za slovenske delovne razmere predlaga enotno določanje globine zaseka z deležem premera drevesa na panju ne glede na velikost, nagib ali način podiranja drevesa, in sicer $1/5$ premera panja.

Lipoglavšek, M.: The cut deepness in felling trees, *Gozdarski vestnik*, 44, 1986, 7-8, p. 286, in Slovene, ref. 17.

In this article the cut deepness and the way how to determine it is discussed. Such determinations are cited from various slovene and foreign references. For slovenian working conditions in forestry the uniform determination of the cut deepness is recommended: the cut deepness should be 20 % of the diameter of the stub.

UVOD

V tehniki dela pri podiranju drevja je za natančnost padca drevesa pomembno oblikovanje zaseka. Padec drevesa v predvideno smer je pri sodobnem načinu usmerjenega podiranja odločilnega pomena za nadaljnje spravilo lesa in omogoča dosledno izvajanje tehnologije pridobivanja dolgega lesa. Pomemben je za uspešnost oz. učinkovitost same sečnje in izdelave pa tudi za obseg poškodb preostalega sestoja. Oblikovanje zaseka je tudi zelo pomembno za zagotovitev varnosti dela pri sečnji in izdelavi, kjer se do-

godi še vedno največ nezgod pri delu v slovenskem gozdarstvu. Globina zaseka je majhen detalj, ki pa pomembno vpliva na zanesljivost dela. Zato menim, da ne bo odveč nekaj teoretičnih razmislekov o tem, kako določiti pravilno globino zaseka.

Drugi elementov pravilne tehnike podiranja, npr. debeline in oblike ščetine, načina podžaganja, višine zaseka ipd., kar tudi pomembno vpliva na pravilnost podiranja, ta sestavek ne obravnava.

Znane in uveljavljene tehnike dela določajo globino zaseka na različne načine. Starejše teorije, ki v glavnem slonijo še na ročnem podiranju, določajo globino zaseka v odvisnosti od dimenzij in nagiba drevesa, kar oboje tudi sicer bistveno vpliva na celotno tehniko podiranja. Novejše teorije pa predpisujejo v vseh primerih enotno globino zaseka, relativno odvisno samo od debeline drevesa na panju. Tudi panožni pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu Slovenije predpisuje globino zaseka na prvi način. Ali je to v sodobni tehnologiji še smotno in praktično izvedljivo?

V dodatku ob skicah definira, kako je globina zaseka odvisna od nagiba oz. smeri podiranja in sicer:

podiranje pokončnega drevesa – globina zaseka $1/6 - 1/5$ premera

podiranje vstran nagnjenega drevesa – globina zaseka $1/4$ premera

podiranje naprej nagnjenega drevesa – globina zaseka $1/3$ premera

podiranje nazaj nagnjenega drevesa – globina zaseka $1/6$ premera

UDE (13) je že pred njim določil različne globine zaseka zelo podobno, odvisno od nagiba drevesa, vendar ne povsem dosledno. Tako najdemo v publikaciji iz leta 1967 (13) naslednja določila o globini zaseka:

za pokončno drevo: $1/5 - 1/6$ premera

za podiranje vstran: $1/4 - 1/5$ premera

za podiranje naprej: malo globlji zasek do ok. $1/4$ premera, pri zelo nagnjenih drevesih pa zadostuje $1/6$ prem.

za podiranje nazaj: zasek je lahko globok le $1/6$ premera

O zelo globokih zasekih (do $1/3$ premera panja) tu torej ni več govora. V publikaciji iz leta 1972 (14) zasledimo globino zaseka:

za pokončno drevo: približno $1/6$ debeline drevesa

za podiranje vstran: približno $1/5$ premera

za podiranje naprej: nekaj globlji zasek (do $1/4$ debeline drevesa)

* M. L., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, VTOZD za gozdarstvo, Večna pot 83, 61000 Ljubljana, YU

za podiranje nazaj; ni posebnega določila. V navodilu za varno delo pri podiranju dreves in izdelavi sortimentov, ki jih je izdalo Poslovno združenje GGO Slovenije in jih je tudi sestavil UDE (15), so zapisana naslednja določila:

- globina zaseka je odvisna od načina podiranja in znaša od $1/3$ do $1/6$ premera na panju;

- najbolj plitek mora biti zasek pri podiranju nazaj;

- najgloblji mora biti zasek pri podiranju naprej, če podžaguješ drevo brez vbojnega reza;

- globok mora biti tudi zasek pri podiranju drevesa, ki je debelejši od dvakratne dolžine motorkine letve.

V pravilniku o varstvu pri delu v gozdarstvu (9) prav tako določa 13. člen, da globina zaseka znaša $1/3$ do $1/6$ premera drevesa na štoru, kar je odvisno od načina podiranja.

GLOBINA ZASEKA V LITERATURI

Poglejmo najprej, kaj o globini zaseka pravijo znani in uveljavljeni avtorji v Jugoslaviji in v svetu.

UGRENOVIČ (16) pravi, da zasek pri podiranju s svojo globino dosega $1/4$ do $1/3$ premera debla. Pri nagnjenih drevesih mora biti zasek globlji kot pri pokončnih. Podrobneje glede na različne nagibe drevesa ne določa globine zaseka. Na objavljenih risbah je globina zaseka $1/4$ premera.

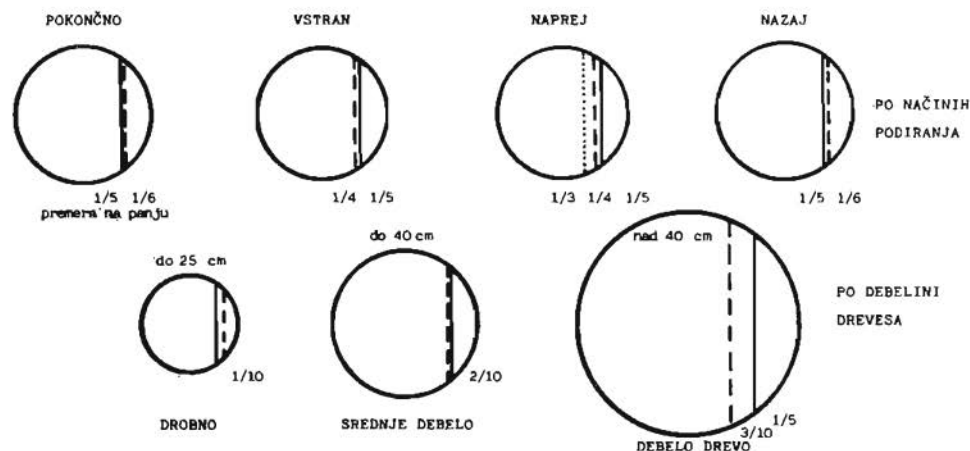
POPOVIČ (11) ugotovi, da imata pri podiranju drevesa velik pomen višina in globina zaseka, kakor tudi njun medsebojni odnos. Da bi preprečili škodljive pojave, mora globina zaseka znašati $1/4$ do $1/3$ premera drevesa v višini spodnje površine zaseka, njegova višina pa se mora gibati od $0,6-0,8$ njegove globine. Glede na to se mora kot zaseka gibati med 31° in 39° . Ker z velikostjo zaseka narašča absolutna izguba lesne mase in to običajno najvrednejšega dela drevesa, globina in višina zaseka ne smeta biti večji kot je to potrebno. Z globino in višino zaseka raste tudi poraba delovne sile. To je drugi razlog, zaradi katerega velikost zaseka ni treba, da bi bila večja kot je potrebno. S tem daje ta avtor že vsa osnovna načela za oblikovanje zaseka. Nikjer ne zahteva, da bi morala biti globina zaseka odvisna od nagiba drevesa.

NIKOLIČ (10) navaja enake vrednosti za globino in višino zaseka in dalje računsko dokazuje, kako je natančnost padca drevesa odvisna od dolžine ščetine, ta pa od premera drevesa in globine zaseka. Ugotavlja tudi, da je sila potrebna za naganjanje drevesa v smer padca odvisna od mase in premera drevesa ter od globine zaseka. Teoretično znaša ta sila pri globini zaseka, ki je enaka 43% premera (če je ščetina debela 7% premera) nič in parabolično naraste do polovice teže drevesa, če zaseka ni. NIKOLIČ v izračunih uporablja globino zaseka $1/4$ premera, na skicah pa tudi $1/5$ premera.

KULUŠIČ (7) trdi, da normalna globina zaseka znaša $1/6$ do $1/3$ premera panja v od-

SKICA 1

GRAFIČNA PRIMERJAVA RAZLIČNIH DOLOČIL O GLOBINI ZASEKA PRI PODIRANJU

visnosti od položaja drevesa oziroma njegovega nagiba in izbrane smeri podiranja. Manjša globina in kot zaseka pod 30° privedeta pri podiranju do vzdolžnega cepljenja najvrednejšega dela debla.

V dodatku ob skicah definira, kako je globina zaseka odvisna od nagiba oz. smeri podiranja in sicer:

- podiranje pokončnega drevesa – globina zaseka 1/6–1/5 premera

- podiranje vstran nagnjenega drevesa – globina zaseka 1/4 premera

- podiranje naprej nagnjenega drevesa – globina zaseka 1/3 premera

- podiranje nazaj nagnjenega drevesa – globina zaseka 1/6 premera

UDE (13) je že pred njim določil različne globine zaseka zelo podobno, odvisno od nagiba drevesa, vendar ne povsem dosledno. Tako najdemo v publikaciji iz leta 1967 (13) naslednja določila o globini zaseka:

- za pokončno drevo: 1/5–1/6 premera

- za podiranje vstran: 1/4–1/5 premera

- za podiranje naprej: malo globlji zasek do ok. 1/4 premera, pri zelo nagnjenih drevesih pa zadostuje 1/6 prem.

- za podiranje nazaj: zasek je lahko globok le 1/6 premera

O zelo globokih zasekih (do 1/3 premera panja) tu torej ni več govora. V publikaciji iz leta 1972 (14) zasledimo globino zaseka:

- za pokončno drevo: približno 1/6 debeline drevesa

- za podiranje vstran: približno 1/6 premera

- za podiranje naprej: nekaj globlji zasek (do 1/4 debeline drevesa)

- za podiranje nazaj: ni posebnega določila

V navodilih za varno delo pri podiranju dreves in izdelavi sortimentov, ki jih je izdalo Poslovno združenje GGO Slovenije in jih je tudi sestavil UDE (15), so zapisana naslednja določila:

- globina zaseka je odvisna od načina podiranja in znaša od 1/3 do 1/6 premera na panju,

- najbolj plitek mora biti zasek pri podiranju nazaj,

- najgloblji mora biti zasek pri podiranju naprej, če podžaguješ drevo brez vbojnega reza,

- globok mora biti tudi zasek pri podiranju drevesa, ki je debelejši od dvakratne dolžine motorkine letve,

V pravilniku o varstvu pri delu v gozdarstvu (9) prav tako določa 13. člen, da globina zaseka znaša 1/3 do 1/6 premera drevesa na

štoru, kar je odvisno od načina podiranja.

TURK (12) nasprotno trdi, da je pri vseh načinih podiranja ustrezna globina zaseka 1/5 premera drevesa na panju. Isto določilo je povzel tudi LIPOGLAVŠEK (8) v učbeniku za visokošolski študij gozdarstva in pravi, da je globina zaseka 1/5 premera drevesa na panju in zadostuje skoraj v vseh primerih podiranja.

Tudi tuji avtorji poznajo različne načine določanja globine zaseka.

HILF, PLATZER (3) izhajata iz dejstev, da širša ščetina zagotavlja točnejšo smer podiranja in da z globljim zasekom poškodujemo več vrednega lesa, s preplativim pa povzročimo pokanje spodnjega dela debla, ter določata globino zaseka samo v odvisnosti od debeline drevesa na panju. Pravita, da pri drobnejših iglavcih (do 25 cm premera) zadostuje za preprečitev pokanja čisto že zasek globine 1/10 premera. Pri tem znaša širina ščetine 6/10 premera, kar zagotavlja zanesljivo smer podiranja. Pri srednje debelih deblih (do približno 40 cm premera) mora biti globina večja. Če znaša globina zaseka 2/10 (1/5) premera, se širina ščetine poveča že na 8/10 premera. Še večja globina zaseka (do 3/10 premera) poveča širino ščetine samo še do 9/10 premera. Vendar pa je taka globina zaseka lahko potrebna pri debelejših drevesih, posebej pri listavcih in pri nagnjenih drevesih. Pri globokih zasekih je mogoče obdržati velikost zaseka (odprtost) v ožjih mejah z izžagovanjem. Podrobneje ne opredelujeta globine zaseka v odvisnosti od nagiba drevesa in načina podiranja. Le pri drevesih, ki so debelejša od dveh dolžin letve, dopuščata bolj odprt zasek in globino do 1/3 premera.

KNIGGE, SCHULZ (6) pravita o globini zaseka samo, da naj ne presega 1/5 premera debla. Za drevesa pod 15 cm premera panja pravita, da ne potrebujejo zaseka.

Nemški pravilnik o varstvu pri delu (17) določa samo maksimalno globino zaseka in sicer 1/3 premera drevesa.

FRAUENHOLZ (2) prav tako ne določa globine zaseka v odvisnosti od načina dela oz. nagiba drevesa, ampak samo od debeline drevesa in pravi, da naj bo globina zaseka pri debelejših drevesih 1/4, pri tanjših (do približno 30 cm premera na panju) pa približno 1/5 premera na panju.

Skandinavska tehnika dela (4) zagovarja globlji zasek, čeprav imajo opravka s tanjšim drevjem. Ne glede na debelino in nagib dre-

vesa določajo globino okrog $1/4$ premera zato, da pride ščetina bližje projekciji težišča drevesa in je lažje naganjanje drevesa (uporaba vzvoda za naganjanje).

Obstajajo tudi nekatere publikacije mednarodnih organizacij, ki povzemajo tehniko dela po tisti deželi, od koder je glavni sestavljalec publikacije.

ILO (5) publikacija, ki naj bi veljala za pestre razmere po vsem svetu, dopušča podiranje drobnih dreves do 20 cm premera na panju (15 cm) brez izdelave pravega zaseka. Za debelejša pokončna drevesa pravi, da naj bo globina zaseka okoli $1/5$ premera na panju. Za zelo velika drevesa je potreben globlji zasek – okoli $1/3$ premera na panju – da bi lahko nadzorovali smer podiranja. Za naprej nagnjena drevesa predvideva le pri podiranju z ročnim orodjem globlji zasek, pri podiranju z motorno žago pa naj bi bil zasek celo plitvejši, da ostane več prostora za vbodni rez oziroma da več lesa drži drevo pred dokončnim podžagovanjem. Podrobnejših navodil o odvisnosti globine zaseka od nagiba in načina podiranja ta publikacija ne vsebuje in povzema torej »nemško šolo«, kjer je globina zaseka odvisna le od debeline drevesa.

FAO (1) publikacija pa povzema skandinavsko (norveško) tehniko dela in določa globino zaseka z $1/5$ do $1/4$ premera drevesa na panju. Tudi pri debelih nagnjenih drevesih naj bi globina ne presegala $1/4$ premera. O odvisnosti globine zaseka od nagiba drevesa oziroma načina podiranja ne govori.

Če povzamemo vse navedene vire, vidimo, da lahko določimo globino zaseka pri podiranju vedno z deležem premera drevesa na panju vendar na tri različne načine:

1. globina je vedno enaka,
2. globina je različna, odvisno od velikosti drevesa,
3. globina je različna, odvisno od nagiba drevesa in načina oz. tehnike podiranja.

DOLOČITEV GLOBINE ZASEKA V PRAKSI

Za naše slovenske razmere zagovarjam samo prvi način določitve globine zaseka in menim, da je pri tem $1/5$ premera drevesa na panju srednja mera, ki res ustreza v vseh primerih. Razlogov za tako mnenje je več.

Če si pogledamo skico, kjer so pri enako debelem drevesu vnesena poleg $1/5$ premera še druga določila glede na smer podiranja, vidimo, da so razlike relativno majhne. Razlike so tako majhne, da jih pri praktič-

nem delu v gozdu z motorno žago ni mogoče dosledno upoštevati. Edina večja razlika nastane, če pri podiranju naprej izdelujemo zasek globine do $1/3$ premera. Tako globok zasek pa je lahko pri nadaljnjem delu ovira. Pri drobnem drevesu ne moremo podžagovati z vbodnim rezom, pri debelejšem drevesu pa žaganje v pahljači lahko povzroči, da nevarno prežagamo ščetino ali preveč lesa, ki mora drevo držati, da ne pade v smer, kamor je nagnjeno, pred dokončnim podžagovanjem. Poleg tega z globokim zaskom poškodujemo tudi večji del prvega vrednega sortimenta drevesa, kar v naših razmerah, ko imamo opravka tudi z debelim drevjem, ne bi smelo biti nepomembno.

Določil, ki so nekdaj veljala za delo z ročnim orodjem, ne prenašajmo v sodobno tehnologijo dela z motorno žago, ki omogoča popolnoma drugačno tehniko podiranja dreves, ki so nagnjena v smer podiranja s tem, da omogoča vbodni rez oziroma podžagovanje nategnjenih vlaken lesa na koncu podžagovanja. Pri podiranju naprej nagnjenih dreves z ročnim orodjem pa je bil globlji zasek utemeljen, ker je bilo treba podžagati drevo čim hitreje, da ni počilo.

Zmanjševanje globine zaseka na $1/6$ premera (pri pokončnem in naprej nagnjenem drevesu) verjetno ni utemeljeno, saj razlika ni tolikšna, da bi pomenila bistveni prihranek pri ohranitvi prvega kosa lesa ali bistveno zmanjšanje vložnega dela. Pomeni pa nevarnost, da postane pri nedoslednem delu zasek še manjši oziroma premajhen in s tem nevaren za varnost podiranja dreves.

Ekstremne vrednosti globine zaseka bi lahko veljale le kot omejitve v predpisih, kot so pravilnik o varnem delu, ki imajo tudi sodne posledice, ne pa kot osnovno navodilo za delo. Taka podrobna navodila, kako je globina zaseka odvisna od nagiba drevesa, zlasti ker so nedosledna, so tudi za poučevanje delavcev o pravilni tehniki dela manj uporabna. Menim, da je boljše enotno navodilo, ki velja za vse primere. Poudariti pa je treba, da se ga moramo vedno dosledno držati, seveda z natančnostjo, ki jo je z motorno žago in samo z okularno oceno brez merjenja globine mogoče doseči tudi pri praktičnem delu.

Podobno ocenjujem, da je tudi zmanjševanje globine zaseka pri drobnih drevesih na $1/10$ premera in povečevanje pri debelih na $3/10$ premera nesmotno (glej tudi skico). Plitvev zasek pri drobnih drevesih kar precej zmanjša širino ščetine in s tem zanesljivost

smeri podiranja, ne prispeva pa dosti k hitrejšemu delu in ohranjanju spodnjega dela debela. Nasprotno pa globji zasek pri debeljem drevesu pomeni veliko dodatnega dela, veliko poškodbo vrednega lesa in neznatno večjo zanesljivost smeri podiranja (za 1/10 premera širšo ščetino).

Zato menim, da bi bila lahko globina zaseka pri vseh debelinah dreves enaka, zlasti ker je določena z odnosom do debeline dreves na panju. Morda bi lahko določali enotno globino zaseka z razponom npr. od 1/5 do 1/4 premera drevesa na panju, vendar neodvisno od nagiba ali debeline drevesa. Za tako rešitev govorijo tudi mnenja številnih navedenih avtorjev in dejstvo, da ni mogoče z motorko zarezati točno do globine 1/5 premera, ker je pač ni mogoče med delom dovolj natančno oceniti, kaj šele izmeriti. Ne smemo pa pozabiti, da velja skandinavsko določilo o globini 1/4 premera v razmerah, ki so drugače kot pri nas, ko imamo opravka z debelejšimi težjimi drevesi in pri naganjanju drevja ne moremo delati brez uporabe klinov. Zato se zdi določilo o globini zaseka okrog 1/5 premera panja še vedno najustreznejše v naših delovnih razmerah. Globina zaseka približno 1/5 premera panja je tista srednja vrednost, ki zagotavlja da za izdelavo zaseka ni potrebno preveč vložnega dela in da ne poškodujemo preveč vrednega lesa. Hkrati pri vseh načinih podiranja zagotavlja zadostno zanesljivost in varnost podiranja dreves različnih debelin in nagibov.

Menim, da prikazane razlike v pogledih na majhno podrobnost tehnike dela pri pridobivanju lesa nimajo samo teoretičnega pomena, ampak tudi praktične posledice za vsakdanje delo, za njegovo učinkovitost in varnost. Zato bi bila zagotovo koristna mnenja še drugih gozdarskih strokovnjakov, zlasti tistih, ki se v praksi vsakodnevno srečujejo s podobnimi vprašanji. Še posebej koristna bi bila zato, ker nastaja nova izdaja navodil za varno delo pri sečnji in izdelavi gozdnih sortimentov in bi jih sestavljali morda lahko upoštevali. Novo izdajo navodil bomo namreč v slovenskem gozdarstvu uporabljali, ko bo izšla, še dalj časa.

LITERATURA

1. FAO/IL0: Chainsaws in tropical forests, FAO Training Series N°2, Rim 1980
2. FRAUENHOLZ, O.: Holzernte in der Durchforstung - Methodische Arbeit FPP, Wien 1979

3. HILF, N. H.; PLATZER, H. B.: Forstgerechtes Baumfällen, BLV, München, Basel, Wien 1965, 4. izdaja

4. HUSQVARNA: Arbeitstechnik beim Fällen, Husqvarna Forsttechnik, Jönköping

5. ILO: Guide to Safety and Health in Forestry Work, Ženeva 1969

6. KNIGGE W., SCHULZ, H.: Grundriss der Forstbenutzung, P. PAREY, Hamburg, Berlin 1966

7. KULUŠIĆ, B.: Iskoriščavanje šuma - Proizvodnja šumskih drvnih sortimenata, Šumarski fakultet univerziteta u Sarajevu 1977

8. LIPOGLAVŠEK, M.: Gozdni proizvodi, Učbenik za študij gozdarstva, BF, Ljubljana 1980

9. MLAKAR, J.; ROZMAN, J.: Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu (s komentarjem). Delo in varnost 75, Ljubljana, 1979

10. NIKOLIĆ, S.: Iskoriščavanje šuma - priručnik za vežbe, Naučna knjiga Beograd 1981

11. POPOVIĆ, V.: Iskoriščavanje šuma - Prvi deo, Univerzitet u Beogradu - Zavod za izdavanje udžbenika SRS, Beograd 1965

12. TURK, Z.: Navodila za praktični pouk iz iskoriščanja gozdov, Gozdarski oddelek Biotehniške fakultete, Ljubljana

13. UDE, J.: Tehnika podiranja dreves, Motorna verižna žaga, Poslovno združenje GGO, Ljubljana, 1967

14. UDE, J.: Posek in spravilo lesa, Kmečka knjižna zbirka, ČZP, Kmečki glas, Ljubljana, 1972

15. UDE, J.: Navodilo za varno delo pri podiranju dreves in izdelavi sortimentov, Poslovno združenje GGO Ljubljana

16. UGRENOVIĆ, A.: Eksploatacija šuma, Poljoprivredni nakladni zavod, Sveučilište u Zagrebu 1957

17. - Unfallverhütungsvorschriften der landwirtschaftlichen Berufsgenossenschaften - Forstbetriebe und Baum - pflanzungen aller Art sowie Holzabfuhr, Kassel 1970

O gospodarjenju z gozdovi na državni gosposčini Štanof pri Gornji Radgoni na prehodu iz 18. v 19. stol.

dr. Jože Maček*

Maček, J.: O gospodarjenju z gozdovi na državni gosposčini Štanof pri Gornji Radgoni na prehodu iz 18. v 19. stoletje. *Gozdarski vestnik* 44, 1986, 7-8, str. 291, v slovenščini, povzetek v nemščini.

V razpravi je obdelano gozdarstvo na državni gosposčini Štanof pri Gornji Radgoni na podlagi Opisa posestva iz leta 1802. Na tej majhni, v bistvu rentni gosposčini so gozdovi obsegali okoli 43 % vseh zemljišč. Pravih služnostnih pravic podložniki v gozdovih niso imeli, so pa v njih nekateri pasli in so za odškodnino sekali drva za gosposčino. S prodajo drv je bil dosežen celotni dohodek iz gozdov. Tudi stroški z njimi so bili neznatni. V letnem čistem dohodku v letih 1793-1801 je gozdarstvo sodelovalo s povprečno 1,28 %.

Maček, J.: Forest Management on the State Estate Štanof at Gornja Radgona at the Turn of the 18th Century. *Gozdarski vestnik* 44, 1986, 7-8, p. 291, in Slovene, summary in German.

The paper deals with the forestry on the state estate Štanof at Gornja Radgona according to its specification from 1802. On this small, basically revenue estate forests represented about 43 % of the entire ground. Subjects had no real servitude rights, but some used the forests for pasture (in return they chopped wood for the estate). Selling firewood was the only income from the forests, but they required minimal costs. The forests made an average contribution of 1,28 % to the average net annual income (period from 1793 till 1801).

*J. M., red. prof. dr. agr. zn., dr. ekon. zn., dipl. ing. agr., dipl. oec., Biotehniška fakulteta v TOZD za agronomijo. Yu-61001 Ljubljana, Jamnikarjeva 101.

Državna gosposčina Štanof (Steinhof) v občini Plitvički vrh blizu Murščaka je nastala l. 1773, ko je Marija Terezija razpustila jezuitski red in so vsa njegova posestva prešla v last študijskega sklada. Njegovi dohodki naj bi šli v korist univerze v Gradcu. Posestva so prešla v neposredno upravljanje administracije državnih posestev v Gradcu.

Na obronkih jugozahodno od Gornje Radgone je imel deželni knez leta 1265 17 posestev, ki jih je dajal v zajem. Steinhof, desetine dvor se prvič omenja 1338, bil pa je v lasti nadškofa. Ta imetja je leta 1581 kupil Hans G. von Traupitz, njegova vdova Afra pa jih je zapustila graškim jezuitom. Deželni knez jim je daroval še urad Steindorf iz radgonskega urbarja. Gosposčina ni bila velika glede posesti, pač pa je imela dosti desetine. Leta 1868 je gosposčina prešla v zasebno last. Do leta 1918 se je menjalo sedem lastnikov.¹

Ker ta gosposčina, kot tudi druga bivša samostanska posestva v državni upravi, niso dajala pričakovanih dohodkov, so pristojni deželni in državni organi (omenjena administracija in gubernij v Gradcu ter dvorana komora na Dunaju) večkrat razpravljali o njihovi prodaji zasebnikom. Za to pa je bilo potrebno gosposčine podrobno opisati, izmeriti njihove površine, ugotoviti njih prihodke in odhodke ter pripraviti prodajno ponudbo. Po naročilu cesarja in nadvojvode Karla je graška administracija izdala nalog, da morajo upravniki z osebjem vseh gosposčin v državni upravi napraviti opise posestev (tako imenovane Güterbeschreibung), od katerih nam najstarejši lahko rabijo kot prvovrsten zgodovinski vir za obdobje pred dobrimi stodevetdesetimi leti.

Opis gosposčine Steinhof² je posebej zanimiv zato, ker ima priključene bilance z različnimi zanimivimi podatki za leta 1793 do 1801. Na ta način lahko dobimo izvrsten vpogled v gospodarjenje majhne gosposčine s skromno lastno zemljiško posestjo, kot je steinhofska tedaj bila, v strukturo njenih gospodarskih panog in njihov delež v končnih dohodkih.

V tem prispevku želimo prikazati stanje

¹ Pirchegger, H.: Die Untersteiermark in der Geschichte ihrer Herrschaften und Güten, Städte und Märkte. Buchreihe der Südostdeutschen Historischen Kommission, Bd. 10, München 1962, str. 49.

² Historische Beschreibung der Studienfondsherreschaft Steinhof, 1802. Štajerski deželni arhiv v Gradcu, Herrschaft Steinhof, Schuber 1, Heft 2.

gozdov na podlagi poglavja o gozdarstvu³ iz omenjenega opisa in na podlagi nekaterih prilog iz bilanc gospodarjenja z gozdom na štajnhofski gosposčini. Opis gozdarstva je v izvirniku podan v obliki vnaprej postavljenih shematiziranih vprašanj, na katere je gosposčina odgovarjala.

Gozdovi te gosposčine so bili gotovo ocenjeni in opisani za terezijansko davčno rektifikacijo okoli leta 1748, bolj natančno pa za predvideno jožefinsko urbarialno regulacijo v letih 1783 do 1786. Map od teh meritev ni bilo. Do leta 1802 gozdovi niso bili geodetsko izmerjeni. Merili so 42 oralov in 1290 kvadratnih klafter. To je manj, kot je imela gozdov marsikatera kmetija. Tudi kmetijskih zemljišč vseh kategorij je imela le okoli 55 oralov.

Gozdovi so bili obraščeni predvsem s smreko, vendar ta očitno še ni bila primerna za stavbni les, zelo malo dreves je bilo primernih za trame in za žagovce. Od listavcev so bili slabo razširjeni jelša, breza, beli gaber in le nekaj hrastovih dreves. Po napovedih jožefinske urbarialne regulacije bi iz gosposčinskih gozdov letno lahko prodali 64 klafter drv.

Gozdovi niso bili razdeljeni v oddelke niti ni bila lesna zaloga ocenjena po strokovnih kriterijih. Gozdovi so se pomlajevali po naravni poti brez dosejavanja s semenom ali dosajanja sadik. Gosposčina je menila, da to zadostuje, ker je bila poraba lesa zelo skromna, le za potrebe gosposčine in gosposčinskega osebja. Lesa skoraj niso prodajali, da bi se gozdovi opomogli in bi pozneje iz njih iztržili več. V devetih letih (1793–1801) ni bilo nobenih gozdnih požarov. V tamkajšnjih krajih ni bilo v navadi, da bi v gozdovih kurili pastirske ognje. V gozdovih je imela hasnovorno in vrhovno lastno (dominium utile in dominium directum) le gosposčina.

V gosposčinskih gozdovih so se dogajale kraje lesa kljub nenavadni skrbi gosposčinskega viničarja (Weinzedl), ki je skrbel tudi za gozdove. Sum je padel vedno na sosede. Odkrite storilce tega kaznivega dejanja so obravnavali kot tatove po kazenskem pravu. Vendar so to vedno bili reveži, ki niso imeli lastnih gozdov in si drv niso mogli kupiti. Če bi hotela gosposčina odpraviti kraje lesa, bi morala odložnikom po zmerni ceni ponuditi drva in jih sploh spraviti v tako premoženjsko stanje, da bi si les lahko oskrbeli po normalni

poti. Drevje so podirali tik pri tleh. Panjev in korenin niso izkopavali. Na drevju niso podložniki delali nobene škode. Steljo so grabili le za potrebe gosposčinskih vinogradov, kjer je služila za organski gnoj. Podložniki niso imeli pravice do grabljenja stelje.

Pravico do paše v gosposčinskih gozdovih je imelo sedem podložnikov s posestvi v bližini gozdov. To pravico so utemeljevali z neprekinjeno rabo od davnih časov – torej z zastaranjem – niso pa o tem imeli nobenih listin. Bili pa so to taki posestniki, ki bi brez gozdne paše ne mogli rediti ustreznega števila živine, ker niso imeli dovolj lastne zemlje. Število živine in čas paše niso bili omejeni. Pasti so začeli v maju, ko se je zemlja že utrdila in vse do jeseni, dokler se je dalo najti kaj krme. Število živine je nihalo od leta do leta, vendar so bili v povprečju 4 voli, 12 krav in 7 telet. Za to pravico so morali posekati in spraviti na kup za vsako kravo in vsakega vola po 3, za teleta pa poldrugo klaftero drv. V gozdovih ni bilo svinjske paše.

V gozdovih ni bilo skrivnih poti, niti se niso v njih zadrževali klateži. Cene lesa so se spreminjale od leta do leta v odvisnosti od razmer na trgu in od kraja, kjer je raslo drevje. Les so prodajali le na panju. Ker gosposčina ni imela strokovnega gozdarja in ni izvajala skoraj nobenih gojitvenih ukrepov, je imela s tem le neznatne stroške, v letih 1796, 1797, 1800 po 12 fl.⁴

Prodajali so tudi drva gosposčinskemu osebju po 2 fl klaftero, zasebnikom pa po licitaciji ali tržnih cenah. Za hlodovino so iztržili v povprečju devetih let (1793–1801) po 19 fl 25 kr letno, za povprečno 11 klafter drv pa po 16 fl 50 kr.⁵

Zaradi majhnih gozdov je bil lov skromen in še to le nižji lov, ki je bil dan v zakup od leta 1797 naprej za 1 1/2 fl letno.⁶

Gosposčina Štanof je na našem ozemlju prav značilen primer rentne gosposčine. Njeni glavni dohodki so izvirali od desetine in od prodaje vina, ki so ga na 6 oralih pridelovali v lastni reži. Kljub neznatnim površinam zemljišč pa je bila zelo donosna, saj je njen povprečen letni čisti donos znašal približno 2500 fl. Čisti donos iz gozdov, če ne upoštevamo stroškov njihovega nadzora, ki ga je poleg drugega opravljal gosposčinski viničar

³ Ibid. Von der Beschaffenheit der Forste und Waldungen, fo 2/V–28 R.

⁴ kot opomba 2, str. 183.

⁵ kot opomba 2, str. 176, 178.

⁶ kot opomba 2, str. 180.

gozdar, je znašal v povprečju devetih let 32 fl, t.j. le 1,28 % letnega čistega donosa.

Za ponazoritev tedanjih vrednosti naj omenim, da je namestnik upravnika gosposčine zaslužil 262 fl letno, da je mecen (61 1/2 litra) pšenice stal 2 1/2 fl, klafta (ne sedanja!) drv pa ob gozdni poti 2 fl.

DIE WALDWIRTSCHAFT AUF DER STAATS (STUDIENFONDS) HERRSCHAFT ŠTANOF (STEINHOFF) AM ÜBERGANG AUS DEM 18. INS 19. JAHRHUNDERT

Zusammenfassung

In dem Beitrag wird die Waldwirtschaft der Staats (Stadionfonds) herrschaft Štanof (Steinhof), die ehemals den Jesuiten zu Graz gehörte, anhand der Güterbeschreibung aus dem Jahre 1802 behandelt. Diese Herrschaft war sehr klein, ihre Haupteinnahmen waren Zehente. Ihr Waldbesitz belief sich nur auf 42 Joch, war frei von Passivservitutsrechten, nur sieben Untertanen hatten darin das Recht der zeitlich und stücknässig unbeschränkten Viehweide, jedoch gegen Entgelt in Form des Schlagens und Zusammenbringens des Scheiterholzes. Die Waldaufsicht führte der herrschaftliche Weinzedl. Die Streu wurde für die Düngung in den herrschaftlichen Weinzedl. Die Streu wurde für die Düngung in den herrschaftlichen Weingärten benutzt. Holzrentfremdungen kamen vor. Die Täter waren an die Wälder angrenzende Untertanen, die entweder keine eigene Wälder hatten, oder zu arm waren um sich das Holz zu kaufen. Die Wälder waren hauptsächlich mit jüngeren Fichten und im geringen Ausmass mit minderwertigen Laubholzarten (Erlen, Birken, Hainbuchen) bewachsen. Die Wälder wurden in dem behandelten Zeitraum geschont und daraus sehr geringer Aushieb bewilligt, hauptsächlich in Form des Scheiterholzes, das die Untertanen bereiteten. Dieses Holz wurde dem Herrschaftspersonal und Fremden verkauft. Der Beitrag der Waldwirtschaft zum Reinertrag der Herrschaft war sehr gering; in den Jahren 1753–1801 betrug er durchschnittlich nur 1,28 %.

DRUŠTVENE VESTI

Ekskurzija upokojenih gozdarjev in lesarjev

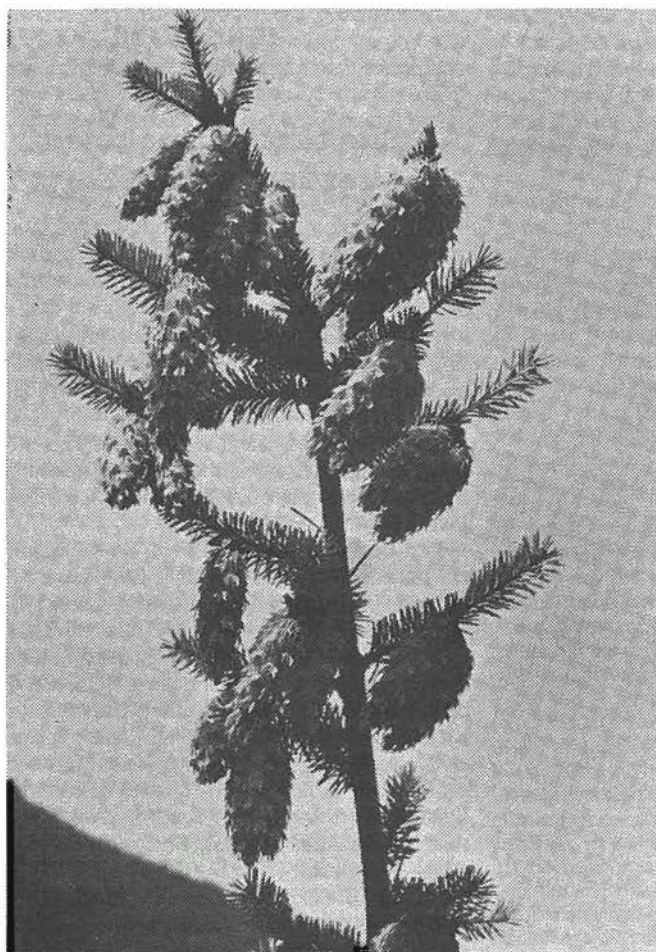
Tudi letos se nam je izpolnila želja po izletu. 28. maja smo šli na izlet, ki nam ga je omogočila Zveza DIT gozdarstva in lesarstva Slovenije.

Tokrat smo se odločili za Dolenjsko, na gozdnogospodarsko območje Novo mesto, z močno razvito predelavo lesa v sklopu delovne organizacije Novoles.

Prvi postanek na vožnji proti Dolenjski, ob reki Krki, dolini gradov je bil v Žužemberku, kjer nas je pričakal spremljevalec na nadaljnji poti Slavko Klančar, dipl. inž., direktor TOZD Gozdarstvo Podturn. Ob gradu iz XI. stoletja, znanem po srditih bojih iz NOB, nas je seznanil s krajem, ki šteje 600 prebivalcev z majhno industrijo. Nadaljevali smo vožnjo proti vasi Dvor, ki je znana po fužinarstvu in oglarstvu iz 1700. leta. Na vožnji proti Soteski, kjer obratuje žaga, ki je v sklopu Novolesa, nas je še seznanil s krajem Podturn, kjer stoji destilarna-proizvodnja eteričnega olja.

Okrog 10. ure smo prispeli v Črmošnjice, kjer nas je sprejel direktor GG Novo mesto Jože Petrič, dipl. inž. in nam s podatki predstavil njihovo organizacijo. Obsega 152.000 ha površine, od tega je 54 % ali 82.000 ha gozdov družbenega in zasebnega sektorja s 15 milijoni m³ lesne mase. Od tega je 30 % iglavcev in 70 % listavcev, predvsem bukovina, ki je danes zelo iskana v predelavi lesa, z 160 m³ na ha, z letnim posekom 70 % letnega prirastka, kar znaša okrog 300.000 m³. Glavni odjemalci lesne mase so Novoles, Krško, IMV in Pionir ter celulozne tovarne in tovarne ivernih plošč. Zanimiv podatek je tudi ta, da je povpraševanje po drvih v velikem porastu, saj jih letno prodajo približno 50.000 prm. Zaposlenih je 750 delavcev, od tega kar 25 gozdarskih inženirjev. Gozdno gospodarstvo je sestavljeno iz 10 temeljnih organizacij, kar je neobhodno potrebno za tako veliko območje.

Po dopoldanskem okrepčilu smo imeli terenski ogled bližnje semenske plantaže zele-

Semenska plantaža duglazije, osnovana 1979 v Črmošnjicah. Prvi večji obrod v letu 1983. (Foto: inž. J. Penca, avgust 1983)

ne duglazije pri Črmošnjicah. O tej semenski plantaži je podal informacijo dr. Miran Brinar. Dejal je, da plantaža leži 420 m nad morjem, kjer ni nevarnosti pozebe, in meri 2 ha in 200 m². Osnovana je bila spomladi 1979. leta, ko so posadili 646 cepljenk, starih 5 do 6 let, in 80 rezervnih cepljenk. Ta vrsta duglazije je na mehanske poškodbe zelo občutljiva in je za to dobila tudi vzdevek »občutljiva frajla«, saj so jo morali celo gasilci zalivati, da se ne bi posušila. Kljub temu je iz leta v leto naraščalo število posušenih, saj so jih leta 1981. našteali 21, leta 1982. 40 in predlani 60, medtem pričakujejo, da se jih bo letos posušilo celo 100.

Vzrok temu je, po mnenju strokovnjakov,

nezdružljivost, oz. nespojlivost med podlago in cepljenko. Menijo, da bi bilo uspešnejše delati s potaknjenci, s čimer se že ukvarja Rozika Debevc, dipl. inž. v Mariboru. Kalivost semena je pri tej vrsti duglazije zelo nizka, saj ne preseže 5 %, čemur je vzrok že omenjena nesposobnost spajanja. V tehničnem pogledu duglazija nima tistih svojstev kot jih ima smreka in jelka.

Po ogledu semenske plantaže smo nadaljevali pot skozi roške gozdove proti Smrečniku (med vojno porušena vasica), oddelek tozda Črmošnjice, kjer nam je predstavnik tega tozda podal njegove značilnosti.

Po ogledu gozdarskih zanimivosti, smo okrog 14. ure prispeli v Stražo, na kombinat les-

ne industrije Novoles, kjer nas je sprejel predstavnik te delovne organizacije Mirko Pečar, dipl. inž.

V pogzdravnih – uvodnih besedah je izrazil zadovoljstvo, da lahko pozdravi znane oblike. Seznanil nas je z Novolesom, ki zaposluje okrog 3100 delavcev v 15 tozdih in delovni skupnosti. Od 15 delovnih organizacij je 10 lesnopredelovalnih, 3 kemične, 1 vzdrževalna in 1 komercialna. Vse so na Dolenjskem, razen ene, ki je na Hrvaškem.

Kolega Mirko Pečar nas je seznanil s problemi, ki tarejo vse lesnoindustrije, tako tudi njih. Razmišljajo o ukrepih, kako izboljšati poslovanje. Da bi tako dragocenega in težko pridobljenega tujega tržišča ne izgubili, se ukvarjajo s studijo o preusmerjanju proizvodnega programa, kar pa je seveda povezano z novo tehnologijo, tehnično opremo, s finančnimi sredstvi in ne nazadnje s kadri.

V Straži obratuje žagarski obrat z letno zmogljivostjo 47.000 m³ hlodovine s polno mehanizacijo in avtomatskim transportom desk in stranskih izdelkov, portalnim žerjavom, viličarji itd., tako da je v sami žagalnici zaposlenih samo 5 delavcev v eni izmeni.

V bližini stoji še tovarna vezanih plošč, ki danes kot edina tovarna v državi obratuje z akumulativnostjo. Vse izdelane vezane plošče izvozijo.

Po kratki razpravi sta nas predstavnika Novolesa in GG povabila na kosilo in ob tem se je nadaljevala diskusija, ki pa je bila tudi povezana s spomini na službena leta v tem kraju nekaterih udeležencev ekskurzije. Tako je naš Franjo Jurhar predvsem v zahvalnem govoru povezal spomine na nekdanje žičnice, na službovanje v razvoju žičnic. S spomini v diskusiji se je pridružil tudi prof. Zdravko Turk, ko je leta 1948 imel med svojimi delavci še nemške ujetnike na tem območju in ko mu je bil določen letni etat 60.000 m³. Spominja se takratnega načina predelave lesa in če ga primerja z današnjim, smo lahko vsi gozdarji in lesarji ponosni na dosežke.

Ob tej priložnosti se najlepše zahvalujemo delovnim organizacijam GG in Novoles Novo mesto za ves trud.

Najlepša hvala našemu dolgoletnemu organizatorju ekskurzij tov. Franju Jurharju, dipl. inž., ki zna vedno pripraviti zanimivo potovanje, ki poteka brezhibno in v prijetnem razpoloženju, kakršnega si pač vsak od nas samo še želi.

V imenu udeležencev:
Dušan Dobnik, dipl. inž.

Oblika dela gozdarskega društva je lahko tudi srečanje s priznanim gozdarjem, ki poda doživetja iz polpretekle gozdarske zgodovine

Ustaljene oblike dela, ki pomenijo izobraževanje, pa tudi družabno udejstvovanje pri ljubljanskem društvu inženirjev in tehnikov gozdarstva, so predvsem strokovna predavanja in letna strokovna ekskurzija. Ekskurzije so bile do sedaj vedno dobro obiskane, udeležba pri predavanjih pa je bolj spremenljiva. Manj poznani predavatelji in manj posrečene teme so privabile manj poslušalcev, predavanja, kakršno je imel npr. Janez Ahačič, ki je povedal, kako se odvija življenje in gozdarstvo na drugi strani planeta in Marjana Šolarja o umiranju gozdov, pa privabijo številne poslušalce in gledalce.

Pred tremi leti smo se odločili, da popestrimo našo dejavnost tako, da izpeljemo javno tribuno na Rožniku na temo »Ljubljana mora imeti gozd«. Povabili smo predstavnike številnih organizacij, društev in široko javnost po radiu in časopisu. Obisk javnosti je bil skromen. Diskutanti so bili gozdarji in drugi strokovnjaki vabljenih institucij.

V letošnjem letu smo se odločili, da izpeljemo srečanje z uglednim in izkušenim gozdarjem. Gost srečanja je bil Tugomir Cajnko (71), s katerim se je pogovarjal Marko Kmecl. Srečanje pa ni bilo nepozabno le zaradi polnoštevilne udeležbe, ampak predvsem zaradi žive pripovedi o poveljih gozdarskih časih, ki je bila še posebno zanimiva in poučna za vse mlajše kolege. Svoje delo in življenje je opisoval gost na šegav način, ki ga je popestril s številnimi anekdotami.

Pogovor je sovpadal ravno v čas, ko je gost slavil zaokrožen jubilej plus eno leto. Rodil se je v Brežicah, 13. v mesecu, pa še v petek. Prav zato ga je včasih obiskala »smola«, kamor šteje tudi to, da se ni rodil v revni proletarski družini, ampak kot sin postajanačelnika. Gimnazijo je obiskoval v Zagrebu, kjer se

je srečal s prvimi jezikovnimi »težavami«. Ko je pojasnil profesorju, »da je obilazio građanski školu u Brežicah«, se je ta pošalil: »Buda-la, ponekada si morao da zaviriš i unutra.« Na gozdarski fakulteti v Zagrebu je diplomiral februarja 1939. Takoj je oddal prošnjo za službo na ministrstvu za šumarstvo. Kmalu je izvedel, da je »molba primljena na osamdesetšesto mesto«, a so jih letno na novo zaposlili le 7 do 10. Tako je dobil prvo delavsko knjižico šele po vojni.

Še posebno živo je Tugo opisal administrativno plansko obdobje, ko je prevladovalo administrativno vodenje gospodarstva. Tega obdobja se spominja zaradi številnih pozitivnih vrednot, pa tudi napak. Takrat je obstajala visoka delovna zavest in delovni elan ter pripravljenost za prevzemanje naporov. Delalo se je često brez dopustov in brez razmišljanja o materialnem nadomestilu. S šegavimi prigodami pa je opisal tudi negativne strani tega obdobja:

– Izobrazba se je dovolj upoštevala. Za ilustracijo tega je Canjko povedal, da je bil svoj čas na ministrstvu edini človek z visoko izobrazbo. Ko so na ministrstvu npr. iskali novega direktorja za mesto odstavljenega Miklavžiča na gozdnem gospodarstvu v Ribnici, je zadolženi referent poročal, da je pregledal vse delavske in logarske kadre in da ni našel nobenega primerne kandidata. Niti slučajno pa ni pregledal tehničnih ali pa inženirskih kadrov.

– Trajnost gozdov se ni upoštevala, temveč so zahtevali posek tudi 2 in 3-letnih eta-tov, seveda zaradi takratnih upravičenih velikih potreb. Številni gozdarski strokovnjaki pa so pri tem negodovali, saj je tak posek trkal na njihovo strokovno vest. Vendar so posamezniku, ki je glasno razmišljal, hitro nalepili etiketo »konservativec« ali pa izrek »ker drevje počasi raste, tudi gozdarji počasi mislijo«. Iz tega časa je poznan tudi Klemenčičev diagram, ki prikazuje, kako bo padla v Sloveniji lesna zaloga na 0. Zanj je prejel nasvet, naj z njim nikar preveč ne »maha«. K sreči pa je bila njegova ocena preveč pesimistična.

– Neustrezna kadrovska politika. Kadre so stalno menjali in je znan primer, ko je vodilni uslužbenec obšel v dveh letih vso Slovenijo. Menili so, da je potrebno kadre premeščati, da se ne udomačijo. Vodo je potrebno premeščati, da se ne bi krapli (gozdarji) usmradili.

– Značilno za to obdobje je bilo stalno iskanje novih oblik.

– Značilno je bilo pretirano administriranje in pretirana izdelava dinamičnih in operativnih planov. Ko so izmenili operativni plan za mesec februar, so namenili dolžino 7,5 m. Če se je razrastla administracija v partizanih, so se borci tolažili: ko bo prišla hajka, jo bomo itak požgali. Sedaj pa ni bilo rešitve na vidiku. Ko so se pritožili Ivanu Mačku-Matiji, da morajo izpolnjevati kar 333 obrazcev, v katerih pa se isti podatki neprestano ponavljajo, so mu morali te obrazce nemudoma predložiti, da bi posredoval v Beogradu. Rezultat te akcije pa je bil, da so dobili še sedem novih obrazcev.

Prisrčna je tudi anekdota, ki govori o uvažanju planiranja. Ko je tov. Kidrič predaval gozdarjem v ljubljanskem nebotičniku o pomembnosti in potrebnosti planiranja, je v diskusiji, ki je sledila, tov. Sevnik navdušeno razložil, da planiranje za gozdarje ni pravzaprav nič novega, saj so planirali posek drevja v gozdu že pred 100 leti. V trenutku je zavladal v dvorani velik krohot z vzklikom: »cesarsko kraljevi gozdarji v socializmu«, nakar se je diskutant osramočen umaknil.

Proti koncu službovanja na Splošnem združenju gozdarstva Slovenije se je naš gost ukvarjal seveda že z drugačnimi problemi. Ugotavljati so morali, kaj naj bo sfera družbene zainteresiranosti, kaj naj bo državna regulativa in kaj naj bo sfera samoupravnih pravic. Vloga združenja je bila tudi ta, da se ustavi proces drobljenja gozdarske stroke in se pospeši homogenizacija.

Na koncu pa nam je naš gost podal tudi nasvet za naše delo (po katerem se je v svojem življenju sam ravnal):

- veliko prizadevanje,
- vera v to družbo,
- vztrajnost in stanovitnost, včasih tudi na račun začasne prizadetosti, ki pa je lahko kasneje bogato poplačana.

Srečanje, ki je potekalo vseskozi v veselem ozračju, je tudi sogovornik šegavo zaključil: »Tugomir Canjko je bil vse življenje povezan s prizadevanji naše gozdarske stroke. V sebi pa nosi pečat socialne in nacionalne posebnosti svojega kraja. Kot Slovenec je dober sodelavec, kot južnjak (glede na ostale Slovence) je izvrsten družabnik, spominja pa tudi na Rome, saj je izjemen govornik in politik.«

Zapisal Lado Eleršek

TOMOS HUSQVARNA

razširjati prodajni program
motornih žag

profesionalne kvalitete
tudi preko konsignacije

Na voljo so naslednji tipi motornih žag:

TIP	TEŽA BREZ MEČA, VERIGE IN GORIVA	MOČ	CENA V ŠVEDSKIH KRONAH
BENCINSKE MOTORNE ŽAGE			
181 SE 18"	6,7 kg	4,0 kW	2.410.-
266 SE 18"	6,0 kg	3,2 kW	2.240.-
266 SG 18"	6,0 kg	3,2 kW	2.380.-
154 SG 15"	5,4 kg	2,7 kW	2.270.-
238 SG 13"	4,5 kg	1,9 kW	2.185.-
61 18"	5,8 kg	2,9 kW	2.065.-
MOTORNI OBREZOVALEC			
165 R	10,4 kg	2,9 kW	2.895.-
244 RX	8,7 kg	2,2 kW	2.690.-
ELEKTRIČNE ŽAGE			
ELECTRIC 13"	3,8 kg	1,4 kW	770.-

Na carinsko osnovo se plača še 26 do 28 % dinarskih dajatev.

INFORMACIJE:

TOMOS KOPER, Šmarska c. 4 66000 KOPER
Telefon: 066/31-111 — Konsignacija Husqvarna

Gozdarski vestnik

